ŠTUD. KN
VRTOJBA

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VI - Štev. 20 (1708) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. 1. gr. TRST, četrtek 25. januarja 1951 Cena 15 lir

Po kongresu ERS

V našem listu smo zadnje dni obširno poročali o delu in sklepih ustanovnega kongresa Zveze enotnih razrednih sindikatov za Tržaško ozemlje. Ustanovitev te resnično razredne sindikalne organizacije, ki pomeni brez dvoma zelo važen datum v zgodovini tržaškega delavskega gibanja, je imela in ima velik odmev med tržaškimi delavci, zlasti med tistimi, ki so uvideli in ki uvidevajo vso oportunistično in razbijaško politiko vodstev obeh sindikalnih organizacij: tako kominformovskega vodstva Enotnih sindikatov kakor tudi reakcionarnega šovinističnega vodstva rumene Delavske zbornice. Zato pomeni ustanovitev resnično razrednega sindikata močan udarec tej in takšni protidelavski politiki obeh omenjenih sindikalnih vodstev.

V naših poročilih o poteku priprav za kongres in o delu kongresa samega smo zabeležili tudi vse poskuse in dolgotrajne priprave, ki sta jih obe omenjeni vodstvi vršili, da bi za vsako ceno preprečili ustanovni kongres Zveze ERS. Hoteli so mobilizirati vse tržaško delavstvo v ta namen. Ko so v tem poskusu doživeli neuspeh, so storili vse, da bi napravili v javnosti vsaj videz, da jim je takšna mobilizacija uspela.

No, rezultat vseh teh priprav in poskusov je bil zelo klavern. Od vsega je namreč ostal le nekakšen protest, ki so ga navidezno po delavcih v ladjedelnici Sv. Marka poslali vodstvi — kominformovsko in rumeno — obeh sindikalnih organizacij na vojaško upravo, naj prepreči ustanovitev Zveze ERS pod denunciantsko pretvezo, da je to titovska agentura itd. itd. in ta protest poslali lokalnemu časopisju v objavo. Poleg tega so poslali na sam kongres ERS dve pismi; eno, ki naj bi ga podpisali nekateri delavci iz Tovarne strojev, so poslali so pošti, drugo pa je prinesla tričlanska delegacija, ki pa pisma ni hotela na kongresu niti prečitati, čeprav jo je predsedstvo še posebej povabilo naj to stori. Vsebino obeh pisem smo objavili v včerajšnji številki našega lista.

Akcija razbijačev delavskega razreda za onemogočenje ustanovitve resnične sindikalne organizacije je torej doživela popolen poraz. In prav to smatramo za potrebno na tem mestu posebej poudariti.

Za uspešno delo kongresa pa gre na tem mestu v prvi vrsti vse priznanje in zahvala Sindikalnemu akcijskemu odboru za obnovo razrednih sindikatov, ki je od svoje ustanovitve 13. novembra 1949 dalje opravil težko in naporno delo pripravljanja ustanovitve prave razredne organizacije tržaškega delavstva. Ta odbor je dal pobudo in dejansko zbral delavstvo posameznih kategorij, da si je ustanovilo svoje strokovne Zveze razrednih sindikatov ki so poslale svoje delegate na ustanovni kongres in si ustanovile svojo Konfederacijo. Zato pomeni njena ustanovitev krono vseh dosedanjih uspehov Sindikalnega akcijskega odbora.

Pravo bistvo, v katerem leži glavni del uspeha tržaškega delavstva, ki si je v nedeljo ustanovilo svojo pravo borbeno sindikalno organizacijo, pa je v stališču, ki so ga delegati po izčrpnem razpravljanju sprejeli do vseh najvažnejših vprašanj, ki so življenjskega pomena za naš delavski razred. Lahko trdimo da je prav to stališče tisto, o katerem po končanem kongresu večina tržaškega delavstva, ki je delo kongresa spremljala bodisi potom časopisja bodisi potom radijskih oddaj, danes nenehno razpravlja in to stališče odobrava.

Naj navedemo od teh vprašanj le nekatera, ki zaslužijo vsako posebej pač mnogo obširnejših in temeljitejših razglabljanj kakor jih je mogoče podati v enem samem članku in čemur bomo posvetili v našem listu v bodoče pač mnogo več prostora.

Predvsem je važno stališče, ki ga je kongres zavzel do obeh obstoječih tržaških sindikalnih organizacij, glede katerih je bilo na ustanovnem kongresu ERS poudarjeno, da bo novoustanovljena Zveza ERS sodila obe sindikalni organizaciji na podlagi njihovih dejanj. Pri tem jo bo vodilo načelo, da morajo biti na konkretnih primerih vse sindikalne akcije določene sporazumno med vsemi obstoječimi sindikalnimi organizacijami.

Nadaljnje važno stališče, ki ga je zavzel ustanovni kongres ERS, je stališče glede odnosov našega mesta z republiko Italijo. Ti odnosi kakršni so danes, pomenijo dejansko vključevanje cone A v gospodarstvo Italije, spreminjajo naše mesto v drugovrstni privesek italijanskega gospodarstva in nam povzročajo veliko škodo zlasti ker onemogočajo, da bi Trst vršil tisto svojo tradicionalno važno politično in gospodarsko vlogo, ki je v interesu njegovega prebivalstva in v mednarodnem interesu. Naše mesto mora biti svobodno v vodenju svoje lastne gospodarske politike. Zato je potrebno tržaško gospodarstvo sprostiti vseh prisilnih gospodarskih vezi z Italijo, ki ga tudi politično zasužnjujejo. Tudi glede sindikalne zakonodaje sosedne republike Italije mora biti Trst svoboden v svojem sindikalnem delovanju in ne more sprejeti teze sindikalnega monopola ene ali druge organizacije. Zato se bo Konfederacija ERS proti takšnemu monopolu borila, ker smatra, da vodi v birokratizacijo, h korporativizmu in v državni sindikalizem.

Stališče, ki ga je Kongres sprejel do pomoči ERP je v tem, da imajo delavci pravico in dolžnost sodelovati pri pravilni in demokratični uporabi te pomoči, ki ne sme služiti koristim zgolj maloštevilnih skupin meščanov niti se uporabljati za dela, ki niso v splošnem interesu.

Glede delovnih pogodb je ustanovni kongres zavzel stališče, da je treba sklepati te pogodbe popolnoma prostovoljno in da morajo imeti privatni značaj ter morajo biti obvezne tudi za tiste delavce, ki niso sodelovali pri njenem sklepanju, ker niso sindikalno organizirani. Pri tem smatra kongres, da je načelo kolektivne pogodbe z značajem kolektivne pogodbe javnega prava sindikalna oblika fašističnega kova.

Nad vse važno je stališče, ki ga je kongres zavzel glede odnosov do italijanskih sindikalnih organizacij, glede tovarniških odborov in svetov v zvezi z upravnimi delavskimi sveti, kakršni so izvoljeni v FLR Jugoslaviji; dalje stališče glede plačevanja sindikalne članarine, ki mora biti prostovoljno itd.

Končno je kongres sklenil, da se bo boril za dejanske zapore nad odpusti, za delovni štirideseturni tedenski urnik, proti demobilizaciji podjetij, za pospešitev nakazil za dela za tržaške ladjedelnice, razne tovarne, za pristaniška dela itd.; za izboljšanje mezd in plač na podlagi dejstva, da predstavlja 60.000 lir mesečno minimum življenjskih stroškov; za podvojitev sedanje pomoči brezposelnim; za povišanje pokojnin upokojencem; za kontrolo pri nameščanju delovne sile; za rešitev težkega položaja naše delovne mladine; za izdelavo načrta za eventualno podržavljenje važnejših industrijskih kompleksov kot so CRDA, ILVA itd.

Kongres si je v nedeljo izvolil tudi svoje vodstvo, ki bo brez dvoma storilo vse, da se bodo naloge, ki mu jih je kongres zadal čim prej uresničile. Pri tem želimo odboru Zveze ERS v njegovem delu in borbi mnogo uspehov. Predvsem pa bo moralo novo vodstvo storiti vse, da se med tržaškim delavstvom ponovno vzbudi njegova razredna zavest in dvigne iz sedanje pasivnosti; da se iz delavskih vrst odstrani vsakršen šovinizem ter da se utrdi bratstvo med vsemi delavci ne glede na njihovo narodnost, pa tudi ne glede na njihovo politično ali versko prepričanje.

Nov predlog dvanajstih držav na podlagi zadnjega poročila iz Pekinga

Seja političnega odbora zopet odložena - Izjave predstavnika angleškega zunanjega ministrstva

LAKE SUCCESS, 24. — Dvanajst azijskih in arabskih držav je danes popoldne predložilo političnemu odboru načrt resolucije, s katero zahtevajo sklicanje «pripravljalne konference», da se objasnijo posamezna stališča, posebno pa stališče pekinške vlade glede rešitve korejskega spora in vprašanj Daljnega vzhoda.

Po zadnjem sestanku političnega odbora Arabske lige javljajo, da se bodo arabske države vzdržale glasovanja glede ameriške resolucije, ki zahteva obsodbo Kitajske kot napadalke.

Indijska delegacija v OZN je danes popoldne prejela iz Novega Delhija novo sporočilo, ki daje nova pojasnila o stališču pekinške vlade glede pobude za mirno rešitev spora na Daljnem vzhodu.

Čim je voditelj indijske delegacije Benegal Rau prejel to sporočilo, je povabil predstavnika arabskih in azijskih držav, naj se sestanejo v Lake Successu še pred sejo političnega odbora, da proučijo novi dokument. Domnevajo, da bo Rau verjetno sporočil vsebino novega dokumenta političnemu odboru. Predstavnik indijske delegacije je dejal, da je prejel novo «zelo važno» sporočilo iz Pekinga, ni pa omenil vsebine. Pripomnil je samo, da bo to sporočilo lahko povzročilo «senzacionalen razvoj» v razpravi pred političnim odborom.

Danes je imel indijski visoki komisar v Londonu razgovor z Attleejem. Domnevajo, da je Attleeju izročil prepis sporočila, ki ga je pekinška vlada poslala Združenim narodom.

LONDON, 24. — Neki predstavnik angleškega zunanjega ministrstva je danes izjavil, da je pretekli teden pekinška vlada dala bistveno istą pojasnila diplomatskim predstavnikom Velike Britanije in Indije v zvezi s prekinitvijo sovražnosti na Koreji. Dejal je, da sta angleški in indijski predstavnik dobila pojasnila v sledečem smislu:

1. LR Kitajska predvideva možnost umaknitve prostovoljcev s Koreje istočasno z umikom tujih čet s polotoka;

2. prenehanje sovražnosti bi moralo postati efektivno, čim bi se predstavniki sedmih držav sestali, da začnejo razgovore, ki naj bi dovedli do ureditve vprašanj Daljnega vzhoda. Omenjeni predstavnik je tudi izjavil, da sta bili vladi Velike Britanije in Indije v stalnem stiku, preden sta napravili omenjeni korak v Pekingu.

V političnem odboru se je danes popoldne nadaljevala razprava o kitajski intervenciji na Koreji in še posebej o ameriški resoluciji.

Politični odbor ima pred seboj dve sporočili pekinške vlade, ki obrazložujeta njeno stališče o morebitnih pogajanjih za prekinitev sovražnosti in rešitev vprašanj Daljnega vzhoda.

Indijski delegat Benegal Rau pa ima posebno sporočilo, ki ga je danes prejel od svoje vlade in ki povzema vsebino razgovorov, ki jih je imel indijski poslanik v Pekingu o teh vprašanjih s kitajskim zunanjim ministrom. Kakor je znano, je o tem sporočilu Benegal Rau danes poročal predstavnikom 12 azijskih in arabskih držav na tajni konferenci.

Prvi je govoril ekvadorski delegat Quevedo, ki je dejal, da pojasnila pekinške vlade ne opravičujejo spremembe ameriške resolucije, ki po njegovem mnenju ne onemogoča nadaljnjih pogajanj.

Venezuelski delegat je tudi izjavil, da predlogi kitajske vlade ne prinašajo nobenih novih elementov. Kuomintangov delegat je kritiziral pekinške predloge in dejal, da bi bila pri morebitnih pogajanjih sedmih držav njegova vlada izključena. Dejal je tudi, da ne bi nobena konferenca sedmih imela pravice odločati o vprašanju kitajskega predstavništva v OZN.

Ameriški delegat Austin je formalno zavrnil pekinške predloge in dejal, da je zadnje sporočilo iz Pekinga z vseh vidikov pretveza, ki naj bi zmedla OZN in razcepila njene člane. Ugotovil je nato, da to sporočilo govori o omejeni ustavitvi ognja in je dejal, da to pomeni, da bi bila pogajanja lahko prekinjena vsak trenutek zaradi novega kitajskega napada, če ne bi pogajanja potekala po njihovi želji.

Glede zahteve pekinške vlade o sprejemu v OZN je Austin izjavil, da to pomeni, da se OZN postavlja ultimatum, t. j. sprejeti kot predstavnika Kitajske republike vlado, ki vrši sedaj napad. Dejal je dalje, da pekinški odgovor pomeni zavrnitev predlogov OZN.

Nato je Austin izjavil, da bi bila ameriška vlada pripravljena proučiti vsako možnost pametne rešitve in se ne bi uprla, če bi kak član OZN želel poslati Pekingu nove pozive. Če bo na te pozive prišel odgovor, ki bo pokazal možnost pametne rešitve, bo ameriška vlada pripravljena proučiti ga.

Končno je Austin zahteval od odbora, naj se spomni načela kolektivne varnosti.

Avstralski delegat je podprl ameriško resolucijo in dejal, da ta resolucija enostavno pojasnjuje vse, kar je pekinški režim napravil na Koreji, ter obrazložuje vse, kar bo morala OZN napraviti v primeru, da Peking vztraja pri svojem stališču, ter določa na kakšen način bo mogoče rešiti vprašanje s pogajanji, čim bodo pekinške oblasti spremenile svoje stališče. Pripomnil pa je, 1. da bi moral biti odbor za kolektivne ukrepe samo študijska skupina, ki ne bi bila pooblaščena staviti priporočil ki bi vezala vlade. 2. da ne bi smeli določiti nobene sankcije, brez prejšnje odobritve glavne skupščine. Tudi paragvajski delegat je podprl ameriško resolucijo.

Češkoslovaški delegat Nosek pa se je uprl tej resoluciji in dejal, da ZDA upoštevajo dejstva, da večina političnega odbora ni pripravljena zavrniti pogajanj.

Nizozemski delegat pa je predlagal odložitev razprave zaradi «zelo važnega predloga», ki ga vsebuje načrt resolucije 12 azijskih držav, ki so ga dali na vpogled članom odbora med sejo. Dejal je, da bi se posamezne delegacije rade posvetovale s svojimi vladami. Seja je bila odložena na jutri.

TOKIO, 24. — Pravosodni minister je prepovedal izdajanje nekega komunističnega časopisa, ki ga obtožujejo, da je prekršil ukaz glede delovanja proti okupacijskim oblastem. Minister je odredil tudi aretacijo 22 nameščencev časopisa, med katerimi sta tudi ravnatelj in založnik. Zaplenili so 80.000 izvodov časopisa.

TOKIO, 24. — Francoski poslanik Dejean se je danes razgovarjal z Jošido o položaju na Daljnem vzhodu.

Jugoslovanski protest madžarski vladi

BEOGRAD, 24. — Beograjski radio javlja, da je jugoslovansko zunanje ministrstvo izročilo danes madžarskemu predstavniku v Beogradu protestno noto, ker so v ponedeljek madžarske obmejne straže ubile enega jugoslovanskega obmejnega stražnika na jugoslovansko-madžarski meji pri Dolnji Lendavi.

Kakor je znano, je jugoslovanska vlada predlagala madžarski vladi sestavo mešane komisije, ki naj bi izvedla potrebno preiskavo. Madžarske oblasti niso sprejele tega predloga in so izjavile, da se jim taka komisija ne zdi potrebna.

Ta odklonitev, pravi jugoslovanska nota, dokazuje, da take obmejne incidente povzroča madžarska vlada. Na koncu zahteva nota od madžarske vlade plačilo odškodnine za umorjenega vojaka.

Jugoslovanska naročila v tovarni Ansaldo

BEOGRAD, 24. — Danes so sklenili sporazum med predstavniki tovarne ANSALDO in jugoslovanskim ministrstvom za zunanjo trgovino. Tovarna bo dobavila 350 traktorjev po 6 ton in pol ter večje število avtobusov na račun reparacij.

Po Nennijevem kongresu

Medtem ko so poklicali po odhodu Togliattija tudi ostala dva najvplivnejša člana kominformističnega italijanskega vodstva — Longa in Secchio — v Moskvo po nove direktive, se je v Bologni končal kongres Nennijeve socialistične stranke. Mi dobro vemo, kdo je Pietro Nenni in kakšno vlogo igra njegova stranka v Italiji in njegov list «Avanti». Pietro Nenni zaradi lažjega kamufliranja ne more sicer biti član Kominforma, vendar pa nekako po «privatni» liniji odhaja večkrat v Prago in v Moskvo, da bi čim laže vršil svojo vlogo. Zato se vsakdo upravičeno vpraša: zakaj se vendar Nenni ne združi s Togliattijem v eni stranki? Odgovor: Vsekakor je «bolj demokratično» — če v izvršilnem odboru svetovnega kongresa «miru» sedi neki Nenni, ki «ni kominformist»!

Poleg Nennija igra v njegovi kominformovski stranki zelo važno vlogo še onorevole Giusto Tolloy. On je že večkrat pisal kot goreč kominformist zlasti proti Jugoslaviji, da bi tudi s te strani vrgel lopato blata. On je nekoč «odkril», da Jugoslaviji Amerikanci pošiljajo z Malte fantastično vojaško pomoč: orožje in material. Glede tržaškega vprašanja, zlasti pa Istrskega okrožja, je tudi on smatral za potrebno «intervenirati», in sicer večkrat. Zato je dobro pogledati, kdo je ta Giusto Tolloy.

Tolloy je bivši Mussolinijev fašist in polkovnik njegove vojske, eden izmed tistih vojskovodij, ki so se borili na ukrajinski fronti na čelu legionarjev v črnih srajcah. Najbrž za takšne zasluge — kot poroča «Avanti» od 20. decembra 1950 — je dobil za hrabra dela v Albaniji bronasto medaljo ta «socialist» Tolloy. Sedaj je on pokrajinski sekretar in član vodstva federacije socialistične stranke v Bologni. Njega je pred odlikovanjem poklical poveljnik vojnega področja in mu pripel omenjeno medaljo — za hrabra dela na grško albanski meji v aprilu 1941, kot zopet poroča «Avanti»! To pomeni, da je Tolloy najbrž zelo hrabro ubijal Grke in mogoče še bolj hrabro bežal, ko so Grki branili pred fašističnimi razbojniki svojo rodno zemljo in svojo svobodo. In če takrat ne bi bil Hitler pomagal duceju pač mogoče danes Tolloy ne bi mogel ob tisti svečani priliki pred poveljnikom takole izjaviti, ko mu je pripenjal medaljo na njegova kominformistična prsa:

«Nenavadno me počaščuje dejstvo, gospod polkovnik, da sprejemam odlikovanje za vojaško hrabrost iz rok vojaka, ki je tako hraber kakor ste vi. Ne skrivam pred vami svojega globokega razburjenja ob tej priliki, ki me spominja na tako burno in bolestno dobo v zgodovini italijanskega naroda in v moji osebni».

Tako poroča «Avanti» in zato ne dvomimo, da so te socialistično kominformovske besede v resnici takšne, kakršne jih je izgovoril, ko je prejemal medaljo za zasluge, ki si jih je pridobil za Mussolinija proti svobodi grškega naroda. Toda pri tem je dodal, da je bila tista njegova dolžnost v Grčiji «grenka», ki jo je delil z vso mladino z vsem italijanskim narodom za časa fašistične zločinske vojne»... Če ne bi tega dodal bi ne bil hinavec, kakršen je in priznal, da je bilo zločinsko tisto, kar je delal

Toda medaljo, ki jo je za to svoje zločinsko delovanje dobil, seveda ni odklonil — kar bi bilo pač logično! Ne! Ko mu jo je polkovnik pripenjal na prsa je bil tako ginjen, da so mu zablestele v očeh solze.

Te solze so bile v resnici iskrene! Bile so solze pravega fašista, a besede so bile le ogabni oportunizem. Kajti nihče ga ni mogel prisiliti, da vzame tisto bronasto medaljo, če smatra, da je ni zaslužil, če je v vojni počel — kriminal.

Pri tem ta fašistični kominformist ni pozabil mimogrede na kominformistično propagando za «mir» in obljubil, da se bo boril za to, da italijanska mladina in italijanski narod ne bi ponovno morali prelivati krvi, da «naša hrabra vojska» ne bi bila ponovno porinjena v vojno.

Takšnih Tolloyev so izvolili celo vrsto na bolonjskem Nennijevem kongresu pred nekaj dnevi. Res pravo jamstvo, da italijanska vojska ne bo morala več počenjati zločinov po širnem svetu...

BONN, 24. — Zavezniška visoka komisija je javila, da bo bonska vlada pričela izdajati potne liste s 1. februarjem. Britanski visoki komisar je danes obiskal Adenauerja. Razpravljala sta o «tekočih vprašanjih».

5000 žrtev na Novi Gvineji

LONDON, 24. — Po zadnjih poročilih z Nove Gvineje, je povzročil izbruh vulkana na gori Lamington 5000 žrtev. Od 34 belcev, ki so bili na tem področju, ni nobenih poročil. Reševalne skupine poročajo, da so trupla žrtev grozno spremenjena. «Zdi se, kot da bi bili na drugem planetu. Obličje zemlje je spremenjeno in pokrito s pepelom. Odvraten duh po truplih se širi po vsem področju» je izjavil neki reševalec. Iz vulkana se še vedno dviga para.

Nehrujev poziv prizadetim državam naj mirno rešijo sporna vprašanja

„Predstavniki teh držav naj se sestanejo in naj se razgovarjajo o teh vprašanjih, namesto da drug drugemu govorijo na razdaljo tisočev kilometrov"

NOVI DELHI, 24. — V svojem govoru po radiu je indijski minister predsednik Nehru pozval zahodne in vzhodne države, naj mirno rešijo korejski spor. Nehru je dejal: «V OZN je bil predložen predlog, naj se LR Kitajska označi za napadalko. Ta predlog, o katerem bodo morda danes razpravljali, ne more voditi k miru, pač pa lahko privede do poostritve sporov in bo lahko celo zaprl vrata za vsakršen poizkus rešitve spora s pogajanji. V nobenem primeru se vrata ne smejo zapreti, kajti če to napravimo, zapremo hkrati vrata za vsako mirno rešitev svetovnih vprašanj».

Nehru je nato poudaril željo vseh narodov sveta po miru in je dejal, da bi po informacijah indijskega poslanika v Pekingu bila kitajska vlada željna začeti pogajanja za rešitev korejskega vprašanja in drugih vprašanj Daljnega vzhoda. «Prišel je čas», je pripomnil Nehru, «za predstavnike prizadetih držav, da se sestanejo in razpravljajo o teh vprašanjih, namesto da bi si drug drugemu govorili na razdaljo tisočev kilometrov».

Nehru je tudi pozval velike zahodne države in združene narode, naj izrabijo to priliko, da dosežejo mir. Na koncu je Nehru izrazil upanje, da bodo to mednarodno krizo prebrodili, kajti, je dodal, «če je ne rešimo mirno in če svet zdrkne v vojni nasproti, bo naša generacija žalostno končala svojo nalogo in bo to zelo drago plačala».

Eisenhowerjevi razgovori v Parizu

PARIZ, 24. — Danes zjutraj je Eisenhower sprejel nadzornika francoskih sil v Severni Afriki generala Koeniga, nato pa britanskega letalskega maršala Williama Elliota. Kosil je s francoskim ministrom za obrambo Mochom, nato pa se je sestal z ministrskim predsednikom Plevenom. Jutri zjutraj bo odpotoval na otok Island, obiskal bo Kanado in se bo vrnil v Washington 29. januarja. Prihodnji četrtek bo podal obračun svojega potovanja pred člani obeh ameriških zbornic.

V Washingtonu pravijo, da bo Eisenhower ob svojem prihodu v ZDA nekakšen razsodnik med tistimi, ki se potegujejo v ZDA za vojaško akcijo proti Kitajski, in tistimi, ki gledajo predvsem na obrambo Evrope.

Danes so zaplenili v Parizu jutranjo izdajo lista «Humanité», ker je kljub prepovedi vlade pozival Parižane na protestno demonstracijo. Vendar so ga prodajali v nekaterih pariških okrajih in v okolici. Policija je pri tem aretirala nekaj oseb. Zaplenili so tudi list «Libération».

V Parizu so danes podvzeli izredne ukrepe, ki so praktično preprečili demonstracije proti Eisenhowerju. Po cestah so namestili številne policijske oddelke. Opoldne so zaprli vse postaje podzemeljske železnice v bližini Elizejskih poljan. Prav tako kot «Humanité», ni izšel tudi list «Ce Soir», ki izhaja popoldne. Poslopje, v katerem tiskajo časopis, so obkrožili številni agenti.

Že zjutraj so aretirali 25 oseb, ki so razdajale letake s pozivom Parižanom, naj danes demonstrirajo pred hotelom «Astoria» proti generalu Eisenhowerju.

Popoldanske demonstracije se je udeležilo približno 5000 ljudi, od katerih je policija 2500 aretirala. Na cestah, ki vodijo v Pariz, je policija aretirala številne demonstrante, ki so hoteli priti v prestolnico na tovornih avtomobilih. Pravijo, da se ni mogla nobena skupina demonstrantov približati hotelu «Astoria» in da ni bilo posebnih neredov. Ranjen je bil samo en policaj.

List «Ce Soir» je izšel šele nocoj. Ker je precej neredno sestavljen, menijo, da so morali zamenjati precej člankov na prvi strani.

Kljub predvidevanjem ni prišlo do demonstracij v Metzu, Toulonu, Rennesu in Lionu. V Marseillesu je demonstriralo 600 ljudi, od katerih so okrog 50 aretirali.

Danes je bil sestanek francoskega ministrskega sveta, na katerem je zunanji minister Robert Schuman poročal o razpravi v OZN glede korejskega vprašanja. Svet je odobril navodila, ki jih bodo poslali francoskemu zastopniku v Lake Successu Jeanu Shauvelu. Pravijo, da ta navodila temeljijo na dveh temeljih, ki sta značilna za sedanjo francosko politiko: preprečiti razširitev sedanjega konflikta in obdržati solidarnost med zahodnimi silami.

Glasnik vlade je izjavil, da bo Francija glasovala za sedanjo ameriško resolucijo v OZN, vendar bo izrazila svoje posebno mnenje glede nekaterih točk v tej resoluciji.

Zopet letalske akcije nad Korejo

TOKIO, 24. — Neki zavezniški oklepni oddelek je danes zjutraj ponovno zasedel mesto Wonju in prodrl po cesti do mesta Hoengsona in ga zavzel. To mesto je oddaljeno od Wonju 16 km, od 38. vzporednika pa 50 km. Pozneje se je oddelek ponovno vrnil v mesto Wonju in ga proti večeru, kot je to sedaj že navada, tudi zapustil. Prav tako so delovale izvidnice na zahodnem bojišču, kjer tudi niso mogle najti sovražnika.

Poročilo letalstva poroča, da so veletrdnjave vrgle 200 ton bomb na železniško postajo pri Kumusanu na severnovzhodni obali. Mesto Kumusan leži 30 km južno od mandžurske meje. Ameriška reakcijska letala so se srečala nad mestom Anju, 110 km južno od mandžurske meje, s 16 do 20 letali tipa «Mig 15». Z njimi se je borilo 16 Hunderjetov približno četrt ure.

Današnje severnokorejsko poročilo je naslednje: «Ljudska vojska je skupno s kitajskimi prostovoljci uspešno razvijala na vseh področjih fronte vojaške operacije proti sovražnikovi vojski».

Velika vročina v Kaliforniji

LOS ANGELES, 24. — V Kaliforniji je nastal velik vročinski val. Včeraj je toplomer kazal v Los Angelesu 28 stopinj v senci, v Hollywoodu 30 stopinj, v Canoga Park pa 33 stopinj.

Vsebina odgovora glede konference štirih

Razpravljali naj bi tudi o Avstriji in predvsem o vprašanjih, ki so vzrok sedanje napetosti - Praška izjava ne more biti podlaga za razgovore - Konferenca naj bi bila v Parizu

PARIZ, 24. — Danes so objavili besedilo francoskega odgovora Sovjetski zvezi na njeno zahtevo, da bi se sestali štirje zunanji ministri in razpravljali o nemškem vprašanju. Izvedelo se je tudi, da se angleška in ameriška nota, ki so ju včeraj izročili v Kremlju, prav nič ne razlikujeta od francoske.

Nota pravi, da je namen francoske vlade zmanjšati sedanjo mednarodno napetost in razpravljati o vseh vprašanjih, ki grozijo miru v svetu, ter je pripravljena odpraviti nasprotja med državami. Pravi, da v tem svojem odgovoru ne bo razpravljala o obtožbah ZSSR, zlasti glede Nemčije, in se bo omejila na temelje, na podlagi katerih bi mogli priti do predlaganih pogajanj.

Da bi moglo priti do tega predlaganega sestanka namestnikov zunanjih ministrov v ugodnem ozračju, meni francoska vlada, da je potrebno zahtevati nekaj pojasnil, da prepreči kakršenkoli nesporazum.

Potem navaja francoska nota del svojega odgovora ZSSR iz note od 22. decembra, ki pravi, da ne more sprejeti sestanka štirih glede nemške razorožitve na podlagi izjav iz Prage. Zahtevala je razpravljanje o Avstriji in Nemčiji ter predvsem o tistih vprašanjih, ki so vzrok za sedanjo napetost med ZSSR, ZDA, Anglijo in Francijo. Rešitev teh vprašanj bi doprinesla k izboljšanju odnosov med temi državami.

V svojem odgovoru se je ZSSR omejila na to — pravi sedanja francoska nota — da se je izrazila pripravljeno razpravljati samo o vprašanjih, ki se tičejo Nemčije, in to ponovno samo na podlagi praške izjave. Zadnja nota ZSSR torej ne pove, če je sovjetska vlada pripravljena razpravljati in pod kakršnimi pogoji na štiričlanski konferenci o vprašanjih, ki jih navaja zadnja francoska nota. Zato bi francoska vlada rada vedela, če je sovjetska vlada soglasna s tem, da bi zunanji ministri o tem razpravljali.

Nato pravi francoska nota, da bi morali namestniki zunanjih ministrov sestaviti samo dnevni red konference štirih zunanjih ministrov in določiti vrstni red vprašanj. Zastopniki ne bi na tej predkonferenci reševali posameznih vprašanj. Glede kraja, kjer bi prišlo do konference, predlaga francoska vlada, da bi izbrali Pariz.

S tem svojim odgovorom obnavlja francoska vlada svoj predlog od 22. decembra. Upa, da je sovjetska vlada pripravljena razpravljati glede odprave vzrokov sedanje mednarodne napetosti in da se bo izjavila sporazumno s točkami te note. Ko bo sovjetska vlada pokazala, da je s tem sporazumna, bo francoska vlada pripravljena določiti dan pripravljalnega sestanka po izmenjavi mnenj z vladami Velike Britanije, ZDA in ZSSR.

BEOGRAD, 24. — Danes je prišla v Beograd grška delegacija, ki bo skupno s funkcionarji jugoslovanskih železnic razpravljala o tehničnih vprašanjih za obnovitev železniškega prometa med obema državama.

NEW YORK, 24. — Iz New Yorka pa poročajo, da je privatna organizacija za pomoč Evropi «CARE» najavila bližnjo razdelitev 2300 ton poljedelskih pridelkov v Jugoslaviji.

Polda četrti v Cortini

CORTINA, 24 — *Danes so otvoril mednarodni smučarski teden v Cortini. Pričel se je s skoki na skakalnici v Zuelu. Skakalnih tekem se je udeležilo 5 Avstrijcev, 5 Fincev, 8 Italijanov, 5 Jugoslovanov in 5 Nemcev. Zmagal je Brutscher Toni (Nemčija), 2. Weiller Sepp (Nemčija), 3. Rayala Erikki (Finska), 4. POLDA JANEZ (JUGOSLAVIJA), 5. Kuronen Olavi (Finska), 6. Poetikainen Matti (Finska), 7. Kleisl Sepp (Nemčija), osmo mesto si pa delita Trivella Aldo (Italija) in Dietrich Rudi (Avstrija). Jutri bo tekmovanje v ženskem slalomu, za katero se je javilo 17 tekmovalk iz Avstrije, Francije, Švice, Švedske in Nemčije. V italijanski reprezentanci bodo manjkale Celina Seghi in Maria Grazia Marchelli.*

Saboterji in zarotniki pred sodiščem v Beogradu

BEOGRAD, 24. — Jutri se bo začela pred beograjskim vojaškim sodiščem razprava proti skupini 17 ljudi, med katerimi je bivši zunanji minister in finančni minister kraljevine Jugoslavije Kosta Kumanudi in bivši minister Velja Popovič, ki so obtoženi zarote proti sedanji vladi. V isti skupini so tudi jugoslovanski vojni zločinci, ki so lansko leto prišli skrivaj iz tujine, kamor so bili pobegnili; vrnili so se, da bi izvršili sabotažna dejanja. Med temi je tudi general bivše jugoslovanske vojske Stepanovič.

Na zatožni klopi je tudi neka osebnost iz krogov srbske pravoslavne cerkve.

Posledice plazov v Avstriji in Švici

DUNAJ, 24. — Po neuradnih poročilih je število žrtev v Avstriji zaradi plazov danes naraslo na 142. Uradno poročilo avstrijske vlade pa pravi, da so doslej našli 68 trupel, rešili 62 oseb in še vedno ne vedo za 56 oseb. Po glavnih cestah in železniških progah se danes zopet razvija promet. Danes je odšla iz Celovca na Grossglockner reševalna skupina, ki je nesla živež 200 delavcem, katere so plazovi odrezali od ostalega sveta. Ti delavci grade, kot znano, hidrocentralo v višini 2000 m. Zelo je prizadeto znano smučarsko središče Heiligenblut, kjer so plazovi porušili hotele in kmetije.

Iz Vorarlberga in Tirola poročajo, da tam še vedno rešujejo številne osebe iz hiš, ki so jih zasuli plazovi. Iz Salzburga poročajo, da tam še vedno nimajo luči in so pretrgane telefonske zveze. Innsbruck je brez vode že od včeraj zjutraj. Poročajo o novih plazovih na Štajerskem, Koroškem in v okolici Salzburga.

Zadnje uradno poročilo iz Švice poroča o 75 žrtvah. Zaenkrat ne predvidevajo nove nevarnosti plazov.

KAIRO, 24. — Na konferenci svetovne poštne zveze, ki je sedaj v Kairu, so razpravljali o vprašanju sprejema delegatov LR Kitajske. Resolucijo, ki zahteva zavrnitev sprejema kitajske delegacije, bodo predložili jutri v glasovanje. Za jutri pričakujejo prihod kitajskih delegatov v Egipt, ki jih je poštna zveza uradno povabila, ko je nacionalistična Kitajska bojkotirala konferenco Zveze, ki je bila lanskega maja v Montreuxu v Švici.

OSTAVKA HOLANDSKE VLADE

Krizo je povzročila ostavka zunanjega ministra Stikkerja v zvezi z vprašanjem Nove Gvineje - Odstavitev poveljnika glavnega štaba

HAAG, 24. — Danes so uradno javili, da je nizozemska vlada na svoji včerajšnji seji odstavila generala Kruisa, poveljnika glavnega štaba, ker so nastala velika nasprotja, kako naj se nizozemska vojska organizira. Odstopil je tudi njegov namestnik Calmeyer.

Za novega poveljnika glavnega štaba je bil imenovan polkovnik Hasselman. Pooblaščeni krogi izjavljajo, da je namen vlade še povečati oborožitveni načrt po odstavitvi poveljnika glavnega štaba.

Medtem pa je nastala v vladi kriza. Zunanji minister Stikker je podal ostavko in zaradi tega je pozneje odstopila vsa vlada. Zunanji minister Stikker pripada liberalni stranki. Odstopil je, ker je voditelj liberalne stranke predložil resolucijo za nezaupnico vladi glede vprašanja Nove Gvineje.

Resolucija očita vladi, da je bila pripravljena odstopiti od holandske suverenosti nad Novo Gvinejo v korist Indonezije pri pogajanjih, ki so bila v decembru v Haagu. Liberalna resolucija poudarja, da vlada ne bi bila smela popustiti brez prejšnjega posvetovanja v parlamentu. Danes popoldne je parlament resolucijo zavrnil s 66 glasovi proti 26. Proti so glasovali socialisti, katoličani, del historičnih kristjanov in komunisti. Ker so vsi člani liberalne skupine, kateri pripada Stikker, glasovali za resolucijo, je Stikker odstopil, čeprav je vlada dobila večino.

Kraljica Julijana je začela posvetovanja za sestavo nove vlade. Stikkerjev odstop bo imel za posledico tudi njegov odstop od predsedniškega mesta OECE, razen če ne bo v novi vladi zopet zunanji minister.

Komentarji o Attleejevem govoru

Acheson odklanja vsak komentar in vztraja na svojem stališču - Zaradi Bevinove bolezni nastaja zopet vprašanje njegovega naslednika

WASHINGTON, 24. — Danes je Acheson izrazil na tiskovni konferenci upanje, da bo zahodni svet ohranil enotnost pri razpravljanju v OZN glede predlogov za premirje na Koreji. Prepričan je tudi, da bodo v OZN obsodili LR Kitajsko zaradi posega na Koreji in s tem sprejeli ameriški predlog. Acheson ni hotel komentirati vesti o nasprotjih med zahodnimi državami glede politike na Dajnem vzhodu, niti se ni hotel izreči glede včerajšnjega Attleejevega govora v spodnji zbornici in niti razpravljati o današnjem Nehrujevem govoru.

Glede resolucije, ki jo je ameriški senat včeraj soglasno sprejel in ki poziva OZN, naj odbije kitajsko zahtevo za sprejem v Združene narode in naj hkrati obsodi LR Kitajsko kot napadalko, je Acheson dejal, da ta resolucija Kongresa pomeni, da je Kongres sporazumen s politiko ameriške vlade. Acheson je tudi povedal, da ni bil predhodno obveščen o Attleejevem govoru. Attlee je, kot znano, zahteval od ZDA večjo potrpežljivost o vprašanju kitajskega napada. Državni tajnik je potrdil, da se ameriška politika glede Formoze ni spremenila po izjavi Trumana od 27. junija. Dejal je tudi, da ni bil obveščen o tem, ali sta glede tega indijska in pekinška vlada zahtevali pojasnila glede Formoze.

Očitke ZSSR Franciji in Angliji, po katerih ima atlantski pakt napadalni značaj, je Acheson označil kot «očitno žalitev» Po njegovem pomeni sklenitev atlantskega pakta skupno obrambno akcijo, ki jo priznava listina Združenih narodov. Acheson je dejal, da nima drugega reči glede «absurdnosti» teh obtožb ZSSR, po katerih bi imel ta pakt napadalni značaj. Po njegovem se ni ZSSR samo uprla sporazumu za nadzorstvo klasične in atomske oborožitve, temveč je skupno s svojimi sateliti zakasnila in preprečila vsak poskus, da bi našli mirno rešitev korejskega vprašanja in drugih vprašanj Daljnega vzhoda.

Acheson je potem govoril o predlogu v Torquayu glede preferenčnih tarif za Evropo in je dejal, da ta sistem ne bi pripomogel k evropski enotnosti. Poudaril pa je pri tem važnost sporazum glede evropskih plačil in Schumanovega načrta.

Državni tajnik je ob koncu dejal, da želijo ZDA sodelovati pri dvigu Jugovzhodne Azije skupno z OZN in Commonwealthom. Povedal je, da bodo ameriški predstavniki sodelovali na konferenci Commonwealtha glede gospodarske in socialne pomoči Jugovzhodni Aziji, ki bo 12. februarja.

LONDON, 24. — Že včeraj ni šel Bevin v svoj urad in je ostal v postelji. Izvedelo se je, da se je ponovno prehladil pred nekaj tedni. Obolel je na influenci, ki se je pozneje razvila v pljučnico. Zdravniki pravijo, da je njegovo zdravstveno stanje tako resno, da si ga ne upajo prepeljati na kliniko.

S to boleznijo nastaja ponovno vprašanje, kdo bo nadomestil Bevina. To vprašanje se je pojavilo že lani, pred tednom pa se je pričela v angleških listih ostra kampanja proti Bevinu, češ v tako resnih časih ne more bolnik voditi angleške zunanje politike, ki zahteva danes «več kot celega moža». Sedaj govorijo v Londonu, da velja za neuradnega Bevinovega naslednika sedanji ministrski podpredsednik Herbert Morrison. Vendar ni znano, če bi ta «parlamentarni strateg» laburistične stranke sprejel to mesto

Drugi, ki bi prišel v poštev, je Chuter Ede, sedanji notranji minister: ta uživa pri Attleeju veliko spoštovanje. Navajajo tudi možnost, da bi Attlee v glavnem sam vršil zunanje posle in vzel za svojega pomočnika Kennetha Youngerja. Kot morebitne namestnike Bevina imenujejo še Mac Neila, Walkerja, Shawscrossa in Daltona.

Danes se je sestal izvršilni odbor laburistične stranke, v katerem so Attlee, ministrski podpredsednik Morrison, obrambni minister Shinwell in gradbeni minister Dalton. Levica laburistične stranke je namreč zahtevala, da bi v sredo razpravljali v spodnjem domu samo o zunanji politiki. Skrajna levica ima v spodnji zbornici 75 mest, kar pomeni, da predstavlja za laburistično večino veliko nevarnost nezadovoljstvo tolikih poslancev. Ti grozijo vladi zaradi naslednjih dejstev: Vlada se daje zapletati od ZDA v vedno večja nasprotja s Pekingom. Nadalje se je pričela Anglija oboroževati na ameriško zahtevo. Prav tako je tudi pristala na oborožitev Zahodne Nemčije. To zmanjšuje možnosti sporazuma na morebitni štiričlanski konferenci.

Pravijo, da je Attlee odgovoril na te kritike: 1. Anglija išče skupno s Commonwealthom in Indijo poti, ki bi preprečile razširitev korejskega konflikta; 2. Anglija se ne more ločiti od ZDA, ker jih potrebujeta tako Anglija, kot Evropa; 3. Razlike med laburisti glede oborožitve bi privedle do razpustitve Spodnje zbornice in do novih volitev. Attlee je ob podpori Morrisona ponovno zavrnil misel za koalicijsko vlado v obdobju miru.

V ZDA je včerajšnji Attleejev govor zopet oživel stare ameriške obtožbe proti Angliji zaradi tako imenovanega «prilagojevanja». Te kritike se ne pojavljajo samo v tisku, temveč, kakor se zdi, tudi v vladnih krogih, kjer sicer še vedno z veliko pozornostjo proučujejo Attleejev govor — in se o njem nočejo izjaviti.

Kritike opazimo tudi v vseh najvažnejših ameriških časopisih, ki veljajo za nekakšen barometer javnega mnenja: v «New York Timesu», «Baltimore Sunu», «St. Louis Post Dispatch» in drugih.

Glede tega so značilne današnje štiri obtožbe znanega diplomatskega urednika Jamesa Restona: 1. Anglija žrtvuje enotnost med Commonwealthom, zlasti svoje zveze z Indijo in Ceylonom ter svoje gospodarske interese na Malaji in Hong Kongu — na račun enotnosti vseh zahodnih držav; 2. Anglija misli, da se ne bo nadaljevalo zavezništvo med LR Kitajsko in ZSSR, čeprav so zaenkrat njune ekspanzionistične težnje enake; 3. Zahodna Evropa misli predvsem na svojo obrambo in se boji, da bi se ameriška pomoč oddaljila od Evrope na račun Azije in 4. Anglija, ki trpi na posledicah dveh svetovnih vojn, se ne more močno politično upreti ruskim imperialističnim težnjam v Aziji.

TRŽAŠKI DNEVNIK

ZAHTEVAMO SAMO SVOJE

List «Gospodarstvo» je v svoji zadnji številki objavil uvodnik z gornjim naslovom. Zaradi važnosti članek ponatiskujemo.

Da, samo svoje zahtevamo. Ne prosimo ne brezobrestnih posojil, ne posojil po nizkih obrestih iz kreditov ERP, ki bi bila sicer prav tako dobrodošla našim podjetjem kakor milijardnim koncernom, trustom in holdingom od Združenih jadranskih ladjedelnic (CRDA), ki so v rokah italijanske države, in genoveške družbe «Italia» do Marzottovih hotelov.

Zahtevamo samo, da nam povrnejo premoženje, ki nam je bilo nasilno uničeno za časa nezakonitega fašističnega terorja, ki so ga tolerirale liberalne vlade v Trstu in po vsej slovenski zemlji na Primorskem, ali pa «zakonito» ugrabljeno za časa fašistične diktature.

Ne zahtevamo mnogo, ne zahtevamo prav ničesar tujega, niti lire več, kakor nam pripada po najelementarnejšem pojmovanju odnosov človeka do človeka in po splošno priznanih zakonih, ki urejajo odnose v človeški družbi.

Zahtevamo to, ker hočemo dalje graditi na temeljih, ki so jih naši očetje z muko postavili v teku stoletja, da bi si v lastnem domu uredili sodobnemu človeku spodobno življenje — gospodarsko in kulturno. Zahtevamo to tudi zavoljo samega spoštovanja pravice. Pravici je treba zadostiti in krivico popraviti, sicer nas mora biti strah pred bodočnostjo, strah tudi vseh tistih, ki so odgovorni za bodočnost držav in se danes zbirajo, da bi se zavarovali pred novim nasiljem. Kako naj bi v tem svojem stremljenju uspeli, ko bi hoteli legalizirati storjeno nasilje?

Požig «Narodnega doma», zakonite lastnine «Tržaške posojilnice in hranilnice», požig drugih slovenskih domov, razpustitev odbora Tržaške posojilnice, likvidacija tega denarnega zavoda in drugih predstavlja nasilje. Prav tako predstavlja nasilje prisilna prodaja Narodnega doma. Med Giuntovo baklio in Mussolinijevim peresom, ki je podpisalo odlok za likvidacijo Tržaške posojilnice, ni v bistvu nikakšne razlike!

Mar predstavlja ureditev vprašanja povrnitve slovenskega premoženja v Trstu tako težak problem za ZVU, da z njo odlaša tako dolgo? Duce je vendar že šesto leto v grobu in prav toliko let je minilo, odkar so združene demokratične sile strle oboroženo silo fašizma in hitlerizma.

Koga je torej še danes strah, razveljaviti dučejev ukaz z dne 3. VIII. 1940 (Gazzetta Ufficiale del Regno d'Italia N.o 188 dd. 12. VIII. 1940), s katerim je bil razpuščen zakoniti upravni odbor Tržaške posojilnice in hranilnice in drugi ukaz istega Mussolinija z dne 16. VI. 1941. s katerim je zapovedal «posebno likvidacijo» tega slovenskega denarnega zavoda? Koga je danes strah razveljaviti ukaz o likvidaciji Trgovsko obrtne zadruge? Mar predstavnikov dveh svetovnih imperijev?

Ureditev te zadeve je povsem preprosta. Dokazne listine so še vedno v uradnih arhivih in tudi priče žive. Prav nič ne bo težko ugotoviti, kako veliko premoženje Tržaške posojilnice in hranilnice je prejela «Cassa di Risparmio di Trieste» in koliko premoženja Trgovsko-obrtne zadruge Banca Popolare Giuliana.

Da se slovenskemu gospodarstvu v Trstu postavijo količkaj trdni temelji in zagotovi obnova ter s tem tudi kruh premnogim Slovencem, ki jim pot v javne službe ni odprta, je poleg tega treba odpraviti vse zakonske omejitve glede ustanavljanja novih denarnih zavodov, ki datirajo še iz fašističnih časov in so na žalost še danes v veljavi ter se uporabljajo proti Slovencem.

Oba Mussolinijeva ukaza likvidacije Tržaške posojilnice spremljata ustrezna ukaza šefa Inšpektorata za obrambo prihrankov (Ispettorato per la difesa del risparmio), ki je bil vpeljan z ukazom-zakonom z dne 17. julija 1937 v XV. letu fašistične dobe in objavljen v uradnem listu št. 195 dne 23. VIII. 1937.

Ta inšpektorat je bil v Italiji po zlomu fašizma odpravljen; v Trstu pa so ga ohranili in prekrstili v nadzorstveni urad («Ufficio di vigilanza»). Nadzorstveni urad pri podružnici italijanske narodne banke (Banca d'Italia) ima pravico preprečiti ustanovitev vsakega kreditnega zavoda — tudi navadne posojilnice — ako se mu zdi, da je ta odveč.

Odveč se mu seveda zdi ustanovitev vsakega slovenskega denarnega zavoda v Trstu, če so hoteli onemogočiti celo obnovitev domače posojilnice v Nabrežini, češ, da je za domače potrebe že preskrbljeno z ustanovitvijo podružnice «Cassa di Risparmio di Trieste» v Sesljanu. Stališče nasproti slovenskim gospodarskim pobudam je pri Uradu za nadzorstvo kredita (Ufficio di vigilanza) v bistvu za las podobno tistemu, ki ga je zavzel guverner Italijanske banke, ko je kot šef Inšpektorata za nadzorstvo za zaščito prihrankov podpisal ukrep proti Tržaški posojilnici v istem času kakor Mussolini.

L. B.

Predavanje SHPZ

V četrtek 25. t. m. bo ob 20. uri v Ul. Ruggero Manna 29 predavanje univ. prof. Malovrha. Predaval bo o temi «Ekonomski in geografski oris Jugoslavije». Vabljeni vsi!

Paketna pošta

Oddelek za sprejemanje in oddajanje paketov pri uradu v Ulici Flavio Gioia javlja, da posluje od 9. do 12. in od 14. do 17. ure.

DELEGACIJA OSVOBODILNE FRONTE pri G. F. D. Marshallu, prosvetnem svetovalcu ZVU

Poročilo tajništva OF o štiriurnem razgovoru o vseh perečih vprašanjih Slovencev cone A

V torek, dne 23. t. m. je sprejel g. F. D. Marshall, prosvetni svetovalec pri ZVU delegacijo Osvobodilne fronte, katero so sestavljali dr. Jože Dekleva, Franc Stoka, dr. Andrej Budal in Drago Pahor.

Med razgovorom, ki je trajal štiri ure, so bile postavljene glavne zahteve Slovencev na političnem, šolskem, prosvetnem in gospodarskem polju.

Posebej je delegacija postavila vprašanje ENAKOPRAVNOSTI SLOVENSCINE z italijanščino, vprašanje, ki zahteva nujno povoljne rešitve.

Med perečimi SOLSKIMI PROBLEMI je delegacija obravnavala ustanovitev samostojne slovenske šolske uprave, sistemizacijo učiteljskih in profesorskih mest ter stalno namestitev šolnikov; priznanje diplom visokošolskega, strokovnega in srednješolskega študija, pridobljenih pri učnih zavodih jugoslovanskega področja STO in v Jugoslaviji; zgraditev primernega poslopja za slovenske srednje šole in izpopolnitev organizacije slovenskega šolstva v skladu z ugotovljenimi potrebami.

Med najnujnejšimi KULTURNIMI POTREBAMI Slovencev je delegacija postavila nujnost zgraditve slovenskega kulturnega doma v Trstu kot reparacijo po fašizmu uničenega Narodnega doma, do rešitve tega vprašanja pa je delegacija zahtevala pravico do uporabljanja gledaliških dvoran, ki jih Zavezniška vojaška uprava posredno ali neposredno subvencionira.

Delegacija je končno postavila vprašanje OBNOVITVE SLOVENSKIH GOSPODARSKIH USTANOV, ki jih je fašizem zatrl, kjer pa je to nemogoče, pravijo do odškodnine. Posebej je opozorila na primere Tržaške posojilnice in hranilnice, zadruge z o. j., Trgovsko - obrtne zadruge in Zadružne zveze.

Gospod Marshall, kateremu je delegacija izročila te zahteve tudi pismeno, je poslušal razloge delegacije z vso pozornostjo in obljubil, da bo Zavezniška vojaška uprava proučila vso problematiko Slovencev na STO.

TAJNISTVO OF

Seja OF za I. okraj

V sredo 17. t. m. je bila na okrajnem sedežu seja OF za I. okraj, kjer so navzoči razpravljali med drugim tudi o izvršenem delu na posameznih terenih ter o bodočih nalogah, od katerih glavna je sedaj prav gotovo zbiranje zgodovinskega gradiva o narodnoosvobodilni borbi na Tržaškem ozemlju.

Tov. Stoka, ki je vodil sestanek, je poudaril pomen zbiranja vseh podatkov iz tega revolucionarnega zgodovinskega obdobja, ki mora biti nanj ponosen vsak pošten demokrat, pa čeprav to obdobje kominformisti sedaj imenujejo «vergognoso passato».

Razpravljali so nato še o problemih slovenske šole ter o gonji, ki jo šovinisti vodijo proti našim slovenskim šolam. Poudaril so potrebo, da se borba za obrambo pravic slovenskega šolstva na našem ozemlju še bolj okrepi ter da jo podprejo prav vsi Slovenci, ki žive na našem ozemlju, kajti le na ta način bo mogoče preprečiti tukajšnjim šovinistom uresničitev njihovih nakan.

Promet v tržaškem pristanišču

Do konca meseca bodo odplule iz pristanišča sledeče ladje:

25. t. m. Barletta, 26.-28. Tinos, 26.-28. Irma, 26. Campidoglio, 30. Treviso, 31.-2.II. Eleni Nomicos, 31.-2.II. Gibbes Lykes, 31.-2.II. Toscanelli in 25.-30. Ernesto S.

V istem času bodo priplule sledeče ladje:

25. Esperia, 30. Otranto, 29. 3.II. Portorose, 28.-3.II. Onda, 28. Volunteer State, 29, Montello, 28.-31. Monginevro, 30. Eugenio, 28. Paolo Toscanelli in 31. Francesca.

V kratkem bo priplula z Reke **jugoslovanska motorna ladja «Titograd».**

NADALJEVANJE RAZPRAVE O AFERI V ILVA

Tožilec zahteva za obtožence 24 let ječe

Zastopnik ILVA pa 128 milijonov za škodo

Včeraj se je nadaljevala razprava proti trinajstim obtožencem, ki so z raznimi manipulacijami oškodovali ILVO za težke milijone. Govoril je državni tožilec, ki je točko za točko ponovno obdelal kopo gradiva, iz katerega se je dalo razvideti, kako so bile zasnovane poneverbe v računovodstvu, o čemer smo delno že poročali. Svojo obtožbo je zaključil s predlogom, naj sodišče obsodi Della Velo na 4 leta in 9 mesecev zapora ter 60 tisoč lir globe, Alessija na 2 leti in 25 tisoč globe, Svetino na 1 leto, 8 mesecev in 20 tisoč lir, Bonifaccia na 2 leti, 4 mesece in 30 tisoč lir, Mianija na 4 leta in 45 tisoč lir, Bertocchija na 3 leta, 8 mesecev in 40 tisoč lir, Monsacchija na 2 leti, 6 mesecev in 32 tisoč lir, Fondo na 2 leti, 8 mesecev in 35 tisoč lir. Bevka in Venierja je predlagal naj bi oprostili, ker nista zakrivila kaznivega dejanja, Muggio, Bosija in De Cortija pa zaradi pomanjkanja dokazov.

Zastopnik civilne stranke se je postavil na stališče, da pri milijonskih sleparijah ni bilo oškodovano le podjetje, marveč predvsem delavstvo tovarne. Obtoženci so s škodljivimi manipulacijami iz golega koristoljubja zašli tako daleč, da se niso bali zastoja v obratu, do česar bi vsekakor lahko prišlo, ako bi njihovo početje ne bilo pravočasno odkrito, zakaj na skladiščih je v resnici ležalo mnogo manj materiala, kakor ga je bilo registriranega v knjigovodstvu. Vodstvo tovarne, ki se je zanašalo na te vpise, bi nenadno lahko ostalo brez potrebne zaloge železa, kar se je delno enkrat že primerilo in so morali v ta namen uporabiti mnogo dražje kovine.

Z vso ostrostjo je napadel koristolovce, ki so se brez predsodkov in kljub dobrim plačam spuščali v sleparije na škodo svoje okolice. Že v naprej je izpodbijal utemeljevanja obrambe, ki bo skušala izrabiti dejstvo, da so bili doslej malone vsi obtoženci nekaznovani in neoporečne preteklosti. Imenoval jih je peto kolono dela in ljudi korupcije, ki skušajo za organiziranim molčečim blokom prikriti sodišču svoje grehe. Ob zaključku je opomnil sodišče naj ne pozabi na 1200 uslužbencev ILVE, ki bodo brali razsodbo in si na podlagi te ustvarili mnenje o našem sodstvu. Odločno je zahteval, naj sodišče ne prizanaša obtožencem z obsodbo. Kot zastopnik civilne stranke (ILVE) pa je zahteval povrnitev prizadejane škode v višini 128 milijonov lir.

Razprava se nadaljuje. Na vrsto bodo prišli sedaj številni zagovorniki obtožencev.

Predsednik: Zulmin, tožilec: Grubissi, zapisnikar: Neri, zastopnik civilne stranke: adv. Nardi.

Iz Milj

Seja občinskega sveta

Na sinočnji seji občinskega sveta v Miljah je manjkalo kar 13 občinskih svetovalcev, občinstva pa sploh ni bilo. Verjetno sta bila tega krivo slabo vreme, saj je lilo kot iz škafa, pa tudi dnevni red ni bil prav nič zanimiv. Po odobritvi zapisnika zadnje seje, ki ga je prečital občinski tajnik, so občinski svetovalci izvolili nov odbor občinske podporne ustanove, ki bo deloval do 1955. V odbor so bili izvoljeni: Robba Nerino, Robba Vasco, Chinchio Romilda, Micor Pietro, Robba Nerina, Primožič Ivan, De Luchi Walter, Fontanot Giovanni, Padovan Libero ter Postogna Amelija.

Po izvolitvi odbora je občinski svet odobril zamenjavo nekega občinskega zemljišča z g. Ubaldinijem ter nakup 86 kv. m zemljišča po 1150 lir za kv. m od «Opera San Giovanni de' Paoli».

Nato je občinski odbornik Prodan predložil v odobritev predlog za ureditev službenega stanja občinskih delavcev, katerih število bodo dvignili od 41 na 49 zaradi vedno večje potrebe v občinski upravi, zlasti za popravilo cest. Po daljši diskusiji je bil predlog odobren.

Nazadnje je župan prečital predlog nove pogodbe med občino in podjetjem SELVEG. O predlogu bodo razpravljali na prihodnji seji, ki bo v sredo ob 20.

SESTANEK KRIŽANSKIH RIBIČEV

Za obrambo slovenske obale

Pred dnevi so se zbrali na sedežu Osvobodilne fronte križanski ribiči, da se po dolgem času pogovorijo o svojih zadevah. Bil je domač razgovor naših ribičev, ki se čutijo vsak dan bolj ogroženi od vsiljivega tujca. Čeravno niso bili prisotni vsi ribiči, je bilo razpravljanje o ribiških problemih zelo živahno in zanimivo. Na sestanku je bil tudi tov. Franc Stoka, ki je prikazal navzočim dolgo in vztrajno borbo naših ribičev za svoj obstoj, za svoje pravice in za čuvanje naše slovenske obale, na kateri so naši pradedje v dolgi dobi nad tisoč let s svojim delom in govorico spojili svoje življenje z našim Jadranom. Domačini so poudarili potrebo in dolžnost, da se očuvajo naše pravice ob naši obali in na našem morju.

Kakor na drugih področjih tako nam tudi na tem preti nevarnost preplave po naseljencih. Slovenski ribiči to zelo občutijo, zlasti zaradi tega, ker naši nasprotniki uživajo podporo od oblasti, medtem ko se tako tržaška kot nabrežinska uprava skoraj ne zmenita za potrebe naših ribičev.

Tuji ribiči se večkrat vedejo nezakonito, delajo škodo ribolovu, rabijo strelivo, ne spoštujejo običajnih predpisov ribolova in našim ribičem večkrat celo ukradejo mreže in ribe. Nujno je, da proti takim krivicam naši ribiči enotno in energično čimprej nastopijo.

Pereče vprašanje je tudi zgradnja večjega skupnega skladišča za ribiče v križanskem portiču. Občutna je potreba po združitvi vseh domačih ribičev v enotno organizacijo, nekako ribiško zadrugo.

Na sestanku so sprožili tudi vprašanje, kako naj bi se dosegla za domače ribiče pravica ribarjenja v istrskih vodah. Za rešitev tega vprašanja je bil določen neki tovariš, ki bo stopil čimprej v stike z merodajnimi oblastmi. Sprejet je bil tudi predlog, naj bi se na prihodnji sestanek, ki bo v ponedeljek zvečer, povabili tudi ribiči iz Barkovelj, Kontovela in Sesljana. Na tem sestanku bodo še bolj podrobno razpravljali o zgoraj omenjenih vprašanjih, zlasti pa o ribiški zadrugi in skladišču.

Svečana splovitev motorne ladje «Africa» v Tržiču

Včeraj dopoldne je bila v Tržiču ob navzočnosti raznih eksponentov javnega življenja svečana splovitev 11.000 tonske prekooceanske ladje «Africa», ki je bila zgrajena na račun tržaškega Lloyda. Motorno ladjo «Africa» so pričeli graditi v tržiških ladjedelnicah točno pred dvanajstimi meseci in upajo, da bo lahko prav tako čez dvanajst mesecev že pričela z vožnjami. To je že četrta ladja te velikosti, ki je bila zgrajena na račun tržaškega Lloyda. Ostale tri ladje so bile že pred časom zgrajene v ladjedelnici Sv. Marka. Kot vse kaže, bodo v kratkem zgradili še tri podobne ladje; ne ve se pa, če bodo te zgrajene v tržiških ladjedelnicah ali pa v ladjedelnicah v Trstu.

Nova motorna ladja «Africa» ima 11.400 ton, dolga je 158.35 m, široka 20.73 m ter je visoka (z mostiščem vred) 11.75 m. Ladja je opremljena z dvema motorjema CRDA-Fiat ter bo lahko razvila hitrost 20 vozlov na uro.

Notranjost ladje bo zelo lepo urejena; ladja bo lahko sprejela 467 potnikov in sicer 123 prvega in 344 drugega razreda. Za potnike prvega razreda bodo na razpolago kabine z eno ali dvema posteljama, z lastno kopalnico, jedilnico, dnevno sobo, sobo za pisanje in čitanje, otroško sobo, barom tev veliko vežo, v kateri bo trgovina z raznimi izložbami. Turistične kabine bodo imele dve do štiri postelje, prav tako lastno kopalnico in jedilnico.

Ker bo ladja, kot vse kaže, vozila v kraje, kjer je vročina precej visoka, bodo na ladji nameščene posebne priprave, ki bodo hladile ozračje.

Kratka zgodba o poštenem najditelju

39letni Bruno Toscano iz Ul. Apiari 5 je izročil predvčerajšnjim na policijski postaji na Trgu Dalmazia zlato žensko uro, ki jo je nekaj prej našel v bližini Trga Oberdan. Ura je v varstvu omenjenega policijskega urada in vsak čas na razpolago lastniku.

Sklenjeni sporazum za industrijske delavce

pomeni poslabšanje njihovega položaja

V torek zjutraj so se na Uradu za delo končno zaključila pogajanja glede spornega vprašanja industrijskih delavcev. Sicer je bilo predvidevati, da se bo stvar kmalu zaključila, saj je bilo vsem znano, da sta obe sindikalni organizaciji sprejeli kompromisne predloge Urada za delo. Zato novica tudi ni povzročila med tržaškim delavstvom velikega presenečenja.

Kot smo že pisali, je Urad za delo že pred časom dal svoje kompromisne predloge, ki naj bi bili sprejemljivi za delodajalce n delavce. Po dolgih pogajanjih so se sindikalni predstavniki in delodajalci zedinili in tako je prišlo v torek zjutraj do dokončnega sporazuma, ki ukinja izreden prejemek z dne 20. februarja 1950 ter uvaja začasen povišek, katerega bodo deležni industrijski delavci.

Novi sporazum predvideva izboljšanje položaja za nižje plačane delavce, medtem ko bodo delavci z višjo kvalifikacijo ali specializirani delavci pri tem oškodovani. Novi poviški za delavce nad 20 let in za uradnike nad 21 let so sledeči:

URADNIKI II. KAT.	
moški	Lir 364
ženske	» 296
III. KATEGORIJA «A»	
moški	Lir 416
ženske	» 364
III KATEGORIJA «B»	
moški	Lir 643
ženske	» 514
DELAVCI	
specializirani delavci	Lir 14
kvalificirani delavci	» 28
specializirani težaki	» 40
navadni težaki	» 48
DELAVKE	
I. kategorija	Lir 20
II. »	» 30
navadne delavke	» 40

Za tekstilne delavke je še druga tabela, po kateri bodo prejele specializirane delavke «A» 16 lir dnevnega poviška specializirane delavke «B» 14 lir dnevnega poviška, tekstilne delavke I. kategorije bodo prejele 22 lir, druge kategorije pa 30 lir dnevnega poviška.

Določbe novega sporauma stopijo v veljavo s 1. novembrom za vsa industrijska podjetja, razen tistih, ki imajo manj kot 35 uslužbencev. Za te namreč veljajo nove določbe šele od 1. januarja 1951 dalje.

Danes zjutraj se bodo na Uradu za delo ponovno sestali predstavniki Združenja industrijcev ter zastopniki sindikalnih organizacij, da podpišejo nov sporazum.

Kot je iz navedenih tabel razvidno, se položaj za industrijske delavce ni v mnogočem izboljšal; lahko rečemo, da so ostali še najmanj prizadeti manj plačani industrijski delavci, da pa so zaradi tega sporazuma bolj prizadeti specializirani in kvalificirani delavci ter višji uradniki. Kako je prišlo do sklenitve sporazuma, je znano že vsem našim čitateljem, saj smo o tem že mnogo pisali. Glede kompromisnih predlogov Urada za delo so si bili v začetku predstavniki obeh sindikalnih organizacij na jasnem, da so za delavstvo nesprejemljivi ter so se proti tem tudi odločno izrekli. Toda na skupščini, ki je kmalu nato sledila, so predstavniki Delavske zbornice menjali svoje stališče ter sprejeli kompromisni predlog Urada za delo. Za to njihovo stališče niso vedeli predstavniki Enotnih sindikatov, ki so na skupščini istega dne izglasovali prav nasprotno stališče. Čim so pa videli, da so se s tem svojim stališčem zamerili žoltim sindikalistom so ne glede na svoje prvotne ugotovitve, da so predlogi Urada za delo na škodo interesov delavskega razreda, tudi sami spremenili svoje stališče ter ga vskladili s stališčem Delavske zbornice. Tako je prišlo do že omenjenega sporazuma, od katerega bodo imeli industrijski delavci prav majhne koristi.

Terribile aretiran

Bivši policijski inšpektor se je hotel vtihotapiti iz Italije v Trst; na bloku pri Štivanu pa so ga aretirali

Naši čitatelji se bodo bržkone takoj spomnili na škandalozno zadevo bivšega policijskega inšpektorja Goffreda Terribila, ki je bil 1948. leta nenadno odstavljen s službenega mesta. V resnici še nihče ne ve določno, kaj je Terribile zakrivil in bo javnosti to pojasnilo šele sodišče, kajti včeraj ob 17.15 so bivšega inšpektorja aretirali na bloku pri Devinu, ko se je nameraval v privatnem avtomobilu vtihotapiti v anglo-ameriško cono STO.

Kakor rečeno, nihče ne ve podrobnosti o njegovih prestopkih in težjih grehih, toda namigavanja, govorice in ponavljajoče se vesti v dnevnem časopisju, so dale slutiti, da je Terribile zagrešil številna nečedna dejanja, ki so vredna obsodbe še zlasti zato, ker je pri policiji opravljal službo poveljnika nravstvenega oddelka («Buon costume»).

Kakor smo imeli priliko zvedeti v onem času, ko je Terribile v svesti si svojih nečednih del pobegnil v Italijo, gredo na njegov račun številne obtožbe, med temi: zavajanje mladoletnih deklet, izsiljevanje, zloraba službene oblasti, krivo pričanje itd.

Kljub temu, da je takrat pobegnil v Italijo ter se s tem izmuznil tukajšnjim oblastem, ni mogoče razumeti, kje se je toliko časa skrival, da mu niso mogli do živega. Prav tako je zanimivo naključje, ki je v teku enega tedna privedlo iz Italije na tržaško mejo že drugega pobeglega ptička. Tako Terribile kakor Ucropina, o katerem smo poročali predvčerajšnjim, sta se v Italiji vsak po nekaj let uspešno umikala oblastem.

Bivši inšpektor Terribile je sedaj zaprt v tržaških zaporih in bo po formalni proceduri prišel pred tukajšnje sodišče.

Kuhinjska eksplozija

15 letni Giuseppini Cosciani iz Ul. Cereria št. 2, je včeraj popoldne razneslo ekonomični kuhalnik. Pri tem je Giuseppini priletel v glavo kos železa ter ji povzročil nerodno poškodbo, zaradi katere se bo morala zdraviti 5 do 7 dni. Z reševalnim avtomobilom je bila prepeljana v splošno bolnico, kjer so ji nudili prvo pomoč. Dekle ni znalo pojasniti, kako je prišlo do čudne eksplozije.

II. veliki koncert Glasbene Matice v Trstu

Na drugem koncertu Glasbene Matice, ki bo v soboto 27. t. m. ob 20. uri v veliki dvorani «Auditoriuma» bo nastopil Mariborski trio v sestavi violine, violončela in klavirja. Violino bo igrala zna-

na umetnica Nada Jevgjenjevič - Brandlova, ki je tudi umetniški vodja tria. Celist Oton Bajde se uveljavlja sedaj kot pedagog na Glasbeni šoli v Mariboru, kjer je obenem ravnatelj te šole. Pianist dr. Roman Klasinc je tudi dobro znan kot izvrsten pedagog in koncertant. Trio nam bo zaigral v prvem delu sporeda Beethovnovo skladbo op. 71/1 v D-duru, a v drugem delu sporeda A. Dvorakov Dumky - Trio op. 90.

Poleg Mariborskega tria bosta sodelovala še operna pevka mezzosopranistka Elza Karlovac, ki bo zapela Vilharjevo Nezakonsko mater in Gotovčevo Mornarjevo ljubav ter operni pevec Samo Smerkolj, ki bo zapel Pavčiča Padale so cvetne sanje in Skerjančevo Vizijo. Karlovčeva bo zapela v drugem delu še Brahmsovo Večno ljubezen in Musorgskega Hopak ter Samo Smerkolj Lajovčevo Iskal sem svojih mladih dni in Mesec v izbi.

Ljubitelji glasbe so vabljeni, da dvignejo sporede pri Adria - Express v Ul. Fabio Severo 5 b. Člani Glasbene Matice in dijaki naj dvignejo sporede v Ul. sv. Frančiška 22 (Pečar). Poskrbite si sporede pravočasno, ker bodo ti veljali za vstop in sedež. Stojišč ni.

Pionirji iz centra

Vabimo Vas, da pridete poslušat zanimivo pravljico, spremljano s skioptičnimi slikami. Ne pozabite že takoj danes zjutraj spomniti svojo mamico ali očka, da bodo ob 4 popoldne pripovedovali vašo pravljico v Ul. R. Manna 29.

Ne zamudite te lepe prilike in pridite v čim večjem številu. Ne bo vam žal!

Na svidenje.

Bom šel na planince

Bom šel na planince,
na strme vrhe,
bom slišal od daleč
zagorske zvone.

Zagorski zvonovi
prav milo pojo,
nemara mojo ljubo
k pogrebu neso.

Pa če jo nesejo,
le naj jo neso,
saj dolgo ne bo več,
pa pojdem za njo.

Zvoniti bom pustl,
kropiti pa ne,
kropile jo bodo
le moje solze.

SLAVA PADLIMA BORCEMA!

Marijan Škerlavaj

MARIJ SKERLAVAJ se je rodil v Trstu 13. 8. 1925; stanoval je v Lonjerju. Stopil je v partizane avgusta meseca 1944. Kot borca Tržaške brigade so ga zajeli 28. 11. 1944 Nemci in odpeljali v Mathausen, kjer je umrl 25. 1. 1945.

Vojko Regent

Danes praznujemo šesto obletnico smrti tovariša VOJKA REGENTA, ki se je rodil 29. 9. 1914 na Kontovelu. Tov. Vojko je šel v partizane 1943 leta in bil desetar XIX SNOUB «Srečka Kosovela». V borbi na Trnovem je bil hudo ranjen in prepeljan v bolnico «Pavla»; šest dni pozneje pa je umrl.

KOLEDAR

Gledališče - Kino - Radio

Cetrtek 25. januarja
Pavel, Kosava

Sonce vzide ob 7.36, zatone ob 17.01. Dalžina dneva 9.25. Luna vzide ob 19.32, zatone ob 8.53.

Jutri petek 26. januarja
Polikarp, Vseslast

OF

V četrtek 25. t. m.: seja sektorskega odbora OF **sektorja VOM,** na sedežu Ul. Ruggero Manna 29, ob 20. uri; seja sektorskega odbora **Sv. Alojz,** v običajnem prostoru, ob 20. uri; seja sektorskega odbora **Sv. Ana** na sedežu ob 20.

V petek 26. t. m.: aktiv OF za **I. okraj,** na sedežu Ul. R. Manna ob 20. uri; seja odborov **I.** in **II. terena - Skedenj** v Škednju na sedežu, ob 20. uri. seja **krajevnega odbora OF** v Borštu ob 19.30 v običajnem prostoru.

V soboto 27. t. m.: seja **sektorja Skedenj** v Skednju na sedežu ob 20. uri. seja **odbora OF v Stramarju** ob 19.30 v običajnem prostoru.

DAROVI IN PRISPEVKI

COK ANDREJ iz Lonjerja daruje 2000 lir za Dijaško Matico namesto cvetja na grob pokojnega brata Čoka Mihe.

V počastitev spomina pok. Stanka Kukanja daruje STANKO SVAGELJ 500 lir za Dijaško Matico.

RODITELJSKI SESTANEK V DIJASKEM DOMU

Vabimo vse starše notranjih in zunanjih dijakov na roditeljski sestanek, ki bo v Dijaškem domu v nedeljo 28. januarja ob 9. uri.

Imovina Tržačanov na jugoslovanskem ozemlju

Tržaška trgovska zbornica obvešča, da je treba vse prošnje, ki se tičejo lastnine tukajšnjih prebivalcev na jugoslovanskem ozemlju, poslati na mešano jugoslovansko-italijansko komisijo v Beogradu opremljene s točnimi dokumenti.

Sestanek Združenja gostinskih podjetnikov

Združenje vseh gostinskih podjetnikov v Trstu vabi vse svoje člane, pa tudi ostale gostilničarje, restavraterje itd. na sestanek, ki bo 26. januarja ob 16 v veliki dvorani Trgovskega združenja Ul. S. Nicolò 7. Temu sestanku prisostvujejo lahko samo lastniki restavracij, gostiln in sličnih obratov. Ker bo dnevni red važen, prosi združenje, da pridejo vsi zainteresirani.

Zaprte ulice

Zaradi del pri kanalizaciji bo Ulica Parini zaprta za promet od Trga dell'Ospedale do Ul. Foscolo in sicer od 25. t. m. do konca del. Prav tako bodo zaprte: Ul. Crispi v odseku od Ul. s. Zaccaria in Ul. Nordio, in Ulici Sorgente in Erbette v odseku od Ul. Tarabocchia, Carducci in S. Maurizio in to do konca del.

TRZASKA BORZA

Zlati šterling 10000-10050, papirnati šterling 1800-1840, dolar 762-765, telegrafski dolar 772-774, švicarski frank 178-179, francoski frank 182-185, avstrijski šiling 24-24.50.

NOCNA SLUŽBA LEKARN

Davanzo Ul. Bernini 4, Millo Ul. Buonarroti 11, Mizzan Trg Venezia 2, Tamaro-Negri Ul. Dante 7, Harabaglia v Barkovljah in Nikoli v Škednju imajo stalno nočno službo.

RADIO

JUGOSL. CONE TRSTA

(Oddaja na srednjih valovih 212.4 m ali 1412 kc)

CETRTEK 25. I. 1951

11.00: Oddaja za istrske pionirje (ital.); 12.00: Edvard Lalo: Namuna, suita za orkester - Maurice Ravel: Španska rapsodija; 12.30: Valčki in mazurke; 12.45: Poročila v italijanščini; 13.00: Napoved časa - poročila v slov.; 13.15: Operna glasba; 13.45: Našim ženam (ital.); 14.00: Komorna dela Viteslava Novaka; 14.30: Pregled tiska v ital.; 14.45: Pregled tiska v slovenščini.

17.30: Politične aktualnosti (it.); 17.45: Iz zbirke novih plošč; 18.00: Zdravniška posvetovalnica (ital.); 18.15: Komorna dela čeških skladateljev; 18.45: Poročila v hrvaščini; 19.00: Glasbena medigra; 19.15: Poročila v ital.; 19.30: Napoved časa - poročila v slov.; 19.45: Glasba po željah (ital.); 20.10: Pogovori o jeziku (slov.); 20.30: Komorni zbor iz Trsta, vodi Ubald Vrabec; 21.00: Obzorja 1951: Aljaška (slov.); 21.15: Večerni koncert; 22.00: Življenje jugoslovanskih narodov (ital.); 22.15: Lahka in plesna glasba; 23.00: Zadnja poročila v ital.; 23.05: Zadnja poročila v slov.; 23.10: Objava dnevnega sporeda za naslednji dan v ital. in slov.; 23.15: Serenade; 23.30: Zaključek oddaje.

RAZPRODAJA PIVOVEGA DROZJA SE NADALJUJE:

V četrtek ne bo razprodaje, ker se razvaža drožje odjemalcem, ki nimajo vprežne živine, na dom.

V petek od št. 141 do 190.

V soboto od št. 191 do 270.

Prihodnji torek se razprodaja nadaljuje.

Za 15% zvišane plače uslužbencem Acegata

Tudi sporno vprašanje uslužbencev ACEGAT je bilo v torek ugodno rešeno. Obe zainteresirani stranki sta namreč sprejeli kompromisne predloge Urada za delo in prišlo je do sporazuma, ki predvideva sledeče:

1. nove poviške za električarje, tramvajske kontrolorje, uradnike, specializirane in navadne težake ter pomožne uradnike;
2. izplačilo dodatne vsote v znesku 60 odst. celotne plače z minimumom za družinske poglavarje, ki znaša 23.000 lir;
3. vsi uslužbenci, ki imajo 27 službenih let, bodo prejeli povišek v znesku 110 odst., ki bo izplačan v petkratnih presledkih po 2 odst.;
4. ukinitev izplačevanja izrednega poviška, ki je bil določen dne 20.2.1950;
5. sporazum stopi v veljavo s 1. oktobrom 1950.

Iz navednega sporazuma je razvidno, da bodo uslužbenci ACEGAT dobili odslej naprej plače, ki bodo za 15 odst. višje.

Danes, prav gotovo še dopoldne, bodo znani izidi referenduma, ki so ga v teh dneh izvedli uslužbenci javnih ustanov. Referendum je, kot vse kaže, pokazal veliko zanimanje vseh uslužbencev javnih ustanov za rešitev tega problema. Uslužbenci javnih ustanov se morajo izjaviti *za* ali *proti* splošni stavki, ki naj bi rešila vse pereče probleme.

S cevjo po glavi

Včeraj dopoldne so pripeljali v splošno bolnico 20-letnega Cattarini Ottavia, ki stanuje na Skoljetu 34, z rano na temenici in lahkim pretresom možgan. Cattarin se je poškodoval v rafineriji Aquili, kjer mu je med delom z višine 6 m padla na glavo 2 kg težka cev. Zaradi poškodbe se bo moral zdraviti 12 dni.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE za Tržaško ozemlje

V petek 26. t. m. ob 20. uri gostovanje v SMARJAH s Finžgarjevo dramo

«Razvalina življenja»

V logo očeta Urha igra Ernest Zega.

Gledališče Verdi

V petek bo premiera Puccinijeve opere «Tosca», za abonente reda «A» (parter in lože) in za abonente reda «B» (galerija in balkon).

Opero dirigira Antonino Votto. V glavnih vlogah: Maria Caniglia, Galiano Masini (Cavaradossi), Rodolfo Azzolini (Scarpia), Mario Tommasini (Angelotti), Eraldo Coda, Eno Mucchiuti.

Zborovodja Adolfo Fanfani; režiser Carlo Piccinato.

Otroška prireditev v Borštu

V nedeljo 28. t. m. bo ob 17. uri v Borštu kulturni nastop pionirjev iz Plavij in Lonjerja. Vabimo vse naj pridejo na prireditev.

Prosvetni krožek iz Opčin

bo uprizoril v nedeljo 28. t. m. ob 15 v Nabrežini Goljevo štiridejanko

"Petrčkove poslednje sanje"

Vabimo k številni udeležbi. Čisti izkupiček bo v korist Dijaške Matice.

Pedagoška knjižnica

Pedagoška knjižnica v Ulici Geppa 9-IV posluje vsako sredo od 16 do 18.

KINO

Rossetti. 16.30: «Maščevalka», George Dolenz.
Excelsior. 16.00: «Mestni ključi», C. Gable in Loretta Young.
Nazionale. 16.30: «Indijanska ljubimka», James Stewart.
Arcobaleno. 15.30: «Jutri je drug dan». Film Leonida Moguy. Anna Maria Pierangeli.
Fenice. 16.00: «Zločin brez greha», Loretta Young.
Filodrammatico. 16.00: «Zločinec Musolino», Silvana Mangano, A. Nazzari.

Alabarda. 15.30: «Poljub mrtvec», Virginia Belmont.
Armonia. 15.30: «Zapuščena na poročnem potovanju». C. Colbert.
Garibaldi. 14.30: «Krvno sovraštvo», Rihard Dix.
Ideale. 15.30: «Grenki riž», Silvana Mangano.
Impero. 15.30: «Mi ki se ljubimo», An Blyth, Farley Granger.
Italia. 16.00: «Sanjal sem paradiž».
Kino ob morju. 16.00: «Štiri hčere».
Savona. 15.00: «Srnica».
Viale. 10.00 in 11.30: «Trije caballeros». Walt Disney.
Viale. 16.00: «Doktor Cyclops», Gina Lolobrigida.
Vittorio Veneto. 16.00: «Zlata pregraja», George Raft.

Adua. 15.00: «Gianni in Pinotto v Hollywoodu».
Azzurro. 15.00: «Gilda», Rita Hayworth.
Belvedere. 16.00: «Zakon je zasebna stvar», Lana Turner.
Marconi. 15.30: «Angeli umazanih obrazov».
Massimo. 16.00: «Sovraštvo».
Novo cine. 15.30: «Kadeti iz Guascogne».
Odeon. 16.00: «Klobučarjev grad», po romanu J. Cronina.
Radio. 15.30: «Pogumni mornarji».
Vittoria. 16.00: «Sneguljčica in sedem tatov», Peppino De Filippo.
Venezia. «Jastrebi», R. Scott.
Sv. Vid. 16.30: «Volk iz Sile», A. Nazzari S. Mangano.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 24. januarja se je v Trstu rodilo 13 otrok, porok je bilo 6, umrlo pa je 9 oseb.

POROČILI SO SE: trgovec Jakob Forti in gospodinja Licia Quarantotto, pomorski natakar Josip Taurini in šivilja Bianca Bartoli, zidar Josip Angelini in gospodinja Natalia Marija Derossi, težak Alojz Eler in gospodinja Ana Viola, uradnik Ivan Bianchini in prodajalka Ana Martelanc, šofer Eligio Nasi in uradnica Giordana Viezzoli.

UMRLI SO: 83 letni Nazzaro Venturini, 55 letna Anna Mervar por. Vitassi, 37 letni Oscar Geromet, Roberto Richter star 4 mesece, 88 letni Gaetano Buonanno, 58 letni Alojz Camaur, 83 letna Antonija Bon por. Berti, 69 letni Evgen Gerin, 81 letna Anna Neralič vd. Negrič.

MALI OGLASI

ABITURIENTA SLOVENSKE SREDNJE SOLE V TRSTU sprejme uredništvo «Primorskega dnevnika» (Ul. Montecchi 6-III.) za korektorja.

ADEX - izleti

11. februarja bo izlet v:

Ljubljano, Pulo, Rovinj, Sv. Peter na Krasu in Dornberg

Prijave sprejema do 26. januarja «Adria - Express», Ul. F. Severo 5 b, tel. 29243.

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

Podružnica uredništva in uprave Primorskega dnevnika v Gorici - Ul. Silvio Pellico 1|II. nadst. - Telefon 11-32

PISMO ŠTUDENTA IZ NADIŽKE DOLINE

ŽUPANOM Vzhodne Benečije

Iz zadnje številke «Matajurja», glasila beneških Slovencev, povzemamo pričujoči članek, ki ga je neki student napisal v vzhodnem nadiškem narečju, mi ga pa objavljamo v knjižnem jeziku.

Tokrat vam odgovarjamo v našem jeziku, v tistem jeziku, ki ga tudi vi govorite in o katerem ste potrdili, da se govori v naših krajih, v naši Vzhodni Beneški Sloveniji.

Takoj morate razumeti, da vam sedaj odgovarjamo na tisto pismo, poslano listu «Il Nuovo Friuli» v Vidmu in ki ga je «Messaggero Veneto» ponatisnil 13. t. m.

Najprej vam povemo, da bi vas bolj spoštovali, če bi bili gotovi, da je bilo tisto pismo pisano z vašimi rokami; toda bojimo se, da ste ga vi samo podpisali.

S tem nočemo reči, da vi ne znate pisati; prepričani smo, da bi pismo zvenelo vse drugače, če bi prišlo iz vaših možganov. Gotovo bi se glasilo drugače in ne bi pelo slavospevov gospodarju, ki hlapca vedno pretepa.

Pismo je napisal lahko samo kakšen drugi oblastnik, ki ni iz naših krajev, kajti vaše žuljeve roke kakor tudi naše poznajo tisto trdo delo, katerega je treba napraviti, da si lahko prislužimo nekaj polente in sira.

Ko ste podpisali tisto pismo, zakaj niste pomislili, da ste šli na pot brez kraja, na pot, ki ni naša niti ni to pot ljudstva, ki vas je izvolilo in ki je v vas imelo največje zaupanje?

Poglejmo pismo od začetka do kraja in videli boste, kako je zlagano. V začetku pravi: «In queste valli si è letto con grande interesse e piacere ...» Kdo je z veseljem in zanimanjem bral, če ne kakšen občinski tajnik ali pa kdo drugi, ki se boji izgubiti stolček ali polne jasli?

Potem: «... Il Governo ha considerato i bisogni di queste povere popolazioni... ed è venuto incontro con l'impianto dell'illuminazione elettrica, con acquedotti, scuole, strade ecc.» Kakšna «illuminazione elettrica»: v Arbeču, na Kalu, v Mersinu, v Ronacu, v Črnem vrhu itd.? Kdo je tja napeljal elektriko? Vlada? Ljudje so morali sami kupiti žico; električne drogove, katere so morali tudi okoničiti, so morali dati sami. Tudi delovno silo so dali sami. Vlada in «Società Elettrica Friulana» sta prišli terjat samo denar.

V drugih občinah je prav tako in mislimo, da je bila pomoč prav tako neznatna. Gremo naprej: «Acquedotti e scuole». Res je, vlada je dala denar, vendar ga je samo posodila, občine pa ga bodo morale v določenih letnih obrokih vračati.

«Strade?» Za boga, ne silite nas kleti! Kje so te ceste? Samo v Ronacu je bila izpeljana cesta, to pa zato, ker jo je ljudstvo samo dokončalo! Kaj pa mersinska, matajurska, mačeriška, črnovrška cesta itd.? Kje so? Pričeli so jih graditi, toda napravili so samo kakšen kilometer poti ali pa niti ne.

In tisti «ecc.», kam pa naj tega denemo?

«Altri bisogni... Il Prefetto e il Governo li conoscono e cercheranno di soddisfarli».

Poznajo jih, toda če ne bi bilo našega «Matajurja», bi jih hitro pozabili.

Ali tega še niste razumeli? Tisti «certi interventi» služijo le za propagando, konkretnega pa vam niso nič dali.

«Perciò noi desideriamo che essi...» Zakaj pa ne dovolite, vi demokrati, krščanski demokrati, da bi vsak človek lahko imel svoje ideje?

Zakaj ste tako hitro pozabili na ustavo, ki jo je sprejelo italijansko ljudstvo?

Članek konča z zahvalo, mi se pa šele vprašamo, zakaj še niso zahvalili za davke, ki jih naši ljudje plačujejo.

Gospodje župani! Nič drugega vam ne rečemo, kakor: ODPRITE OČI!

Poglejte, kaj se dogaja na Tirolskem in v dolini Aoste. Zakaj ne bi tudi vi kakor tamkajšnji župani branili manjšino, da bi prišli na tisto pot, ki bi prinesla blagostanje našemu ljudstvu?

Bodite moški in storite, da bodo občinski tajniki vaši tajniki in ne vaši gospodarji.

Če ne bo tako, potem je imel prav dr. Karlo Podreka, ki je napisal v svoji knjigi: «... Il sindaco dei nostri Comuni generalmente è un galantuomo ma una testa di legno ...».

In dalje: «... občinski tajnik je tisti, ki dela in odreja ...».

Nikoli ne pozabite na nauke našega velikega moža dr. Karla Podreka, nikdar ne pozabite na «leseno glavo».

STUDENT
IZ NADIŽKE DOLINE

Pekovski delavci dosegli nekatere izboljšave

Kot smo že poročali so peki grozili s stavko, če jim delodajalci ne bodo priznali denarnih poviškov. Kljub vsemu pa do stavke ni prišlo. Preprečila jo je seja predstavnikov delodajalcev in predstavnikov pekovskih delavcev, ki so se v torek ob 11 sestali na sedežu Zveze trgovcev. Po dolgem in burnem prerekanju so se začasno sporazumeli, da se dajo pekovskim delavcem nekateri poviški.

Na osnovi sporazuma so specializiranim delavcem povišali prejemke za 105 lir dnevno, izučenim pomočnikom 95 lir in 60 lir dnevno za prigrizek vajencem.

Sporazum je stopil v veljavo z 22. januarjem.

Nedvomno je, da gre zasluga za dosežene izboljšave, predvsem delavcem — pekom, ki so svojo akcijo za povišanje plač privedli do take ostrine, da so že pretili s stavko. Njihova zahteva pa je bila utemeljena tudi glede na gospodarske prilike. Njihovi delovni pogoji so dejansko težki in njihove dosedanje plače niti od daleč niso ustrezale današnjim potrebam. Kljub trenutni izboljšavi pa se bodo še nadalje borili za priznanje svojih zahtev v popolni obliki, kajti trenutni sporazum je pomanjkljiv in ne ustreza delavcem, ker predstavlja samo kompromisno rešitev med obema strankama.

IZ SODNIH DVORAN

Okradel je svojo uslužbenko

Med maloštevilnimi obtoženci, ki so prišli včeraj na vrsto je bil tudi 42letni trgovec Rino Dean iz Ul. d'Aosta 91. Proti njemu se je pri sodnih oblasteh pritožila njegova bivša uslužbenka Marija Nikolavčič, ki je bila zaposlena kot natakarica v Deanovi kavarni Roma. Dean je namreč Nikolavčičevi izmaknil iz torbice, ki jo je imela zaklenjeno v omari v svoji spalnici, deset tisoč lir. Ko je Nikolavčičeva opazila tatvino niti zdaleč ni slutila, da jo je oropal gospodar. Pred njim se je zjokala in mu potožila svojo nesrečo. Dean se je je tedaj usmilil in ji povedal. da ji je on vzel denar, ter ji zagotovil, da ji ga bo čimprej vrnil. Toda že po nekaj tednih je prodal kavarno in ostal s praznimi žepi. Ko se je Nikolavčičeva po nekaj mesecih zglasila pri njem in ga spomnila na ukradeni denar, jo je Dean grobo nagnal in opsoval ter ji pri tem še zagrozil, da jo zakolje. Včeraj ga je sodnik dr. Balarin spoznal za krivega prve obtožbe in ga obsodil na pet mesecev in deset dni zapora pogojno.

Kramar brez obrtne dovolilnice

Pred časom so finančni stražniki ustavili v Ločniku potujočega trgovca 46letnega Friderika Kosa, ki se je s kovčkom polnim brivskega mila in drugih brivskih potrebščin napotil v Furlanijo. Ker pa ni imel trgovske obrtnice so mu finančarji zaplenili blago in ga prijavili sodnim oblastem. Pred sodnikom je Kos včeraj pojasnil, da je bil takrat v pričakovanju obrtnice, za katero je že vložil prošnjo na županstvo in mu jo je to že odobrilo. Na tej podlagi so ga oprostili s formulo, da ni zakrivil kaznivega dejanja.

Zaradi pomanjkanja dokazov so preložili dve razpravi

Nato so odgodili na prihodnji mesec dva sodna postopka, od katerih je bil prvi namenjen proti 25letnemu Bogdanu Cecoviniju iz Ul. Montesanto 67, ki je pred časom kupil v trgovini Karla Krpana «Alpina» dvanajst parov čevljev, in se obvezal, da jih bo plačal v treh mesecih. Pri tem je natvezel, da bi mu Krpan lažje zaupal blago, da je lastnik dveh gostiln v Gorici. Ko pa po treh mesecih ni izpolnil svoje obveze se je Krpan pričel zanj zanimati in kaj kmalu izvedel, da nima Cecovini nobenega imetja. Tedaj ga je zaradi očitnega sleparstva prijavil sodnim oblastem. Včeraj je Cecovini pri razpravi trdil, da je v času, ko je kupil čevlje, bil še dejansko lastnik dveh gostiln, katere je šele potem izgubil. Zaradi nadaljnjih ugotovitev je sodnik razpravo odložil.

Odložili so tudi priziv gostilničarke Ščuka vdove Zore Vida iz Ul. Duca d'Aosta 35, ki so jo pred časom zaradi obtožbe, da je prodajala prekislo vino, obsodili na plačilo 10.000 lir globe. Gostilničarka je trdila, da so se organi higienskega urada, ki so pregledali njeno vino, pri preiskavi zmotili in na tej podlagi zahtevala oprostitev. Tudi proti njej bodo postopali, ko bodo preskrbeli točnejše dokaze.

KINO V STANDREŽU

V nedeljo 28. januarja bodo v kinodvorani Lutman v Standrežu predvajali češki film «Sirena», ki je dobil prvo nagrado na filmskem festivalu v Benetkah. Prva predstava ob 16.30.

Zavarovalnina za nesreče na delu

Zveza trgovcev za goriško pokrajino vabi vse včlanjene tvrdke, ki imajo svoje nameščence zavarovane proti nesrečam na delu, naj čimprej predložijo zavarovalnici (Istituto Nazionale Assicurazioni Infortuni sul Lavoro) potrdila o izplačilih nameščencem v preteklem letu 1950.

Nakazila za živila proste cone

Zveza trgovcev za goriško pokrajino sporoča vsem trgovcem in lastnikom javnih obratov, ki imajo nakazila za živila proste cone, ki jih izdaja Trgovska zbornica, da ista veljajo samo za mesec, v katerem so bila izdana, če ni drugače navedeno na nakazilu samem.

Aretacija

Goriška sodnija je včeraj izdala zaporno povelje za 45letnega Oliva Obita iz Ul. Tunisi 31, ki je bil pred časom obsojen zaradi pijančevanja. Organi javne varnosti so ga včeraj izročili upravi zaporov v Ul. Barzellini, kjer bo presedel mesec dni.

Huda nesreča v Jadranskih ladjedelnicah v Tržiču

V Združenih Jadranskih ladjedelnicah v Tržiču (CRDA) se je pripetila težja nesreča, katere žrtev je postal 23-letni Dionizij Orso iz Tržiča. Nesreča se je pripetila medtem ko je skušal obdelati kos lesa na stružnici. Dioniziju je namreč iz neznanih vzrokov potegnilo desno roko med kolesje, kjer mu je zmečkalo drugi, tretji, četrti in peti prst. Delovni tovariši so ponesrečencu takoj priskočili na pomoč in mu roko obvezali, od tam pa so ga prepeljali v civilno tržiško bolnico.

Kdo ne brani interesov Slovencev v Italiji

V zadnji številki «Demokracije» beremo na zadnji strani med ostalimi vestmi iz Goriškega tudi sledeče besede: «Čas bi bil tudi, da bi se beograjska vlada enkrat zavzela za našo manjšino v Italiji ... Ali pa jim gre tudi sedaj samo za oblast, pri čemer pozabljajo na nas, kakor so nas pozabili vsaj zaščititi na mirovni konferenci, medtem ko so dobro zaščitili svoje brate na Tirolskem Avstrijci, v dolini Aosta pa Francozi?!»

Pisec tega članka verjetno pozablja, da so «titovi komunistični diplomati» na dovolj zgovoren in prepričljiv način branili pravice vseh primorskih Slovencev in dosegli ob pomoči prebivalstva, ki je soglasno zahtevalo priključitev k Jugoslaviji, osvoboditev ogromnega dela zasužnjenih Slovencev izpod tujčeve pete. Prav gotovo je bila ta zaščita naših narodnostnih interesov edinstvena in je sploh ne moremo primerjati z ono, ki so jo vodili Avstrijci in Francozi za svoje manjšine. Na žalost pa moramo ugotoviti, da bi bila zaščita veliko popolnejša, če bi nekateri ljudje dali več podpore zaščitni akciji «titovim komunističnim diplomatom», predvsem pa če bi se malo bolj ozirali na želje prebivalstva.

Ali je morda tako pisanje smatrati za odgovor na poziv, ki ga je naš dnevnik naslovil vsem pošteno mislečim Slovencem v zamejstvu za temeljito obrambo naših narodnostnih pravic?

Z naše strani smo napravili vse, ko je bilo treba braniti svobodo Slovenca, kakršen je dr. Avgust Sfiligoj. Pri tem nas ni motilo njegovo politično prepričanje, ker imamo vedno pred seboj splošne slovenske koristi. Pametno, predvsem pa koristno naši slovenski stvari bi bilo, če bi tudi na drugem bregu kazali več razumevanja in prenehali s kroničnim blatenjem ljudi, ki vedno dokazujejo neodjenljivo razumevanje za potrebe slovenstva v zamejstvu. Vsako izražanje dvomov nad tem dejstvom je popolnoma neutemeljeno in poleg vsega zlonamerno.

Davčni seznam na vpogled

Goriški župan sporoča, da je na občinski razglasni deski do 26. januarja na vpogled seznam obveznih dajatev za turizem, ki jih bodo morali zasebniki plačati občini in katere bo delno uporabila tudi Pokrajinska turistična ustanova.

Omenjeni seznam si interesenti lahko ogledajo v uradnih urah.

KINO

VERDI, 17: «Hotel Berlin», I. Massey.
VITTORIA, 17: «Močnejše od sovraštva», E. Flynn in A. Schmit.
CENTRALE, 17: «Sled za morilcem», J. Castle.
MODERNO, 17: «Karavana ciganov», J. Parker.
EDEN, 17: «Naloga Kozakov», D. Hobey.

Kaj moramo vedeti o delovni knjižici

Zadnji Uradni list Istrskega okrožnega LO je prinesel med drugim nekaj zelo važnih odredb, kakor o sklepanju pogodb v gospodarstvu, odredbo o ustanovitvi in prenehanju delovnih razmerij ter odredbo o delovnih knjižicah. Za danes se želimo ustaviti pri odredbi o delovnih knjižicah.

Vsakemu delavcu in nameščencu se izda delovna knjižica kot dokaz o tem, da je resnično delavec odnosno nameščenec, zaradi pregleda njegovega delovnega razmerja, kakor tudi za dokaz pravic iz delovnega razmerja, iz socialnega zavarovanja in pravic iz preskrbe z živili in industrijskimi predmeti.

Razen delavcev določenih kategorij, sme imeti delavec oziroma nameščenec samo eno delovno knjižico. To mora ob vstopu v službo predložiti delodajalcu. Delavec (nameščenec), ki prvič vstopi v delovno razmerje ali pa nima delovne knjižice, mora predložiti potrdilo uprave za delovno silo pri Izvršilnem odboru okrajnega LO, da do tedaj ni imel delovne knjižice. Pri tem je važno, da je naravnost prepovedano sprejeti na delo delavca (nameščenca) brez delovne knjižice oziroma potrdila, da do tedaj ni imel delovne knjižice.

Dokler je delavec (nameščenec) v delovnem razmerju, se hrani delovna knjižica pri delodajalcu. Ko to razmerje preneha, je delodajalec dolžan vrniti delovno knjižico delavcu (nameščencu) ter vpisati vanjo dan in način prenehanja delovnega razmerja. Delovna knjižica obsega: priimek in druge osebne podatke, šolsko izobrazbo, poklic, stroko, podatke o času, ki sta jih delavec ali nameščenec prebila na delu in podatke o iznajditeljstvu, udarništvu, odlikovanjih pohvalah in nagradah pri delu. Delovna knjižica se izda praviloma za pet let.

Delovne knjižice izdaja in zamenjuje uprava za delovno silo pri Izvršilnih odborih okrajnih LO, ki je pristojna po kraju delavčeve (nameščenčeve) zaposlitve. Ista uprava, ki ni pristojna po delavčevem (nameščenčevem) prebivališču, mora izvod prijave z glavnimi podatki, ki jo je prejela od delodajalca, poslati upravi za delovno silo Izvršilnega odbora okrajnega LO, ki je pristojna po prebivališču delavca ali nameščenca. Navedena uprava in poverjeništvo za delo Istrskega okrožnega LO vodita evidenco o delovnih knjižicah, ki so izdane v njihovem okraju oziroma v vsem Istrskem okrožju.

Odredba predpisuje kazni za kršitev teh predpisov tako za delodajalce, podjetja kot tudi za delavce oziroma nameščence. Tako se kaznuje z denarno kaznijo od 500 do 10.000 din direktor podjetja in druga odgovorna oseba kakor tudi drug delodajalec, če ne predloži pristojni upravi za delovno silo v določenem roku prijave z glavnimi podatki za izdajanje delovne knjižice; ali če v prijavo vpiše dejstva, za katere je vedel ali bi mogel vedeti, da so netočna. Če ne vpiše v delovno knjižico v določenem roku podatkov, ki bi jih moral vpisati ali pa jih vpiše netočno, predvsem podatke o prenehanju delovnega razmerja. Če delavcu ali nameščencu ne izda v določenem roku potrdila, da je delovna knjižica v hranbi pri delodajalcu ali če vpiše v potrdilu netočne podatke; in končno če uniči delovno knjižico ali po prenehanju delovnega razmerja delavcu (nameščencu) ne vrne delovne knjižice.

Z denarno kaznijo od 3000 do 10.000 din se kaznuje podjetje, direktor podjetja in druga odgovorna oseba kakor tudi drug delodajalec, če sprejme na delo delavca (nameščenca) brez delovne knjižice oziroma brez potrdila, da do tedaj ni imel delovne knjižice.

Z denarno kaznijo od 100 do 5000 din ali s kaznijo poboljševalnega dela do enega meseca se kaznuje delavec oziroma nameščenec, če v določenem ali danem roku ne predloži podatkov ali listin, potrebnih za izdajo delovne knjižice; če sporoči ali pove delodajalcu neresnične podatke o dejstvih, ki lahko vplivajo na ustanovitev, trajanje ali prenehanje delovnega razmerja, predvsem pa na pridobitev pravic, za katere je delovno razmerje temelj ali pogoj; če uniči delovno knjižico; če po končanem delovnem razmerju ne vrne delodajalcu potrdila, da je delovna knjižica v hranbi pri delodajalcu.

Za izvedbo upravnega kazenskega postopka je pristojen Izvršilni odbor okrajnega LO

ISTRSKI DNEVNIK

Podružnica uredništva Primorskega dnevnika v Kopru - Ul. Cesare Battisti 2 - Telefon 70

KAJ NAM POVEDO ZDRAVNIŠKI NADPREGLEDI

Odpraviti je treba neopravičene izdatke

Zavod za socialno zavarovanje pobira prispevke od delodajalcev za zavarovanje delavcev in uslužbencev ter članov njihovih družin. Ti prispevki služijo za zavarovanje zoper bolezen, nezgode, onemoglost in starost. Iz prispevka, ki se plačuje za bolniško panogo, in ki znaša 8% od zavarovančevega zaslužka, mora plačevati socialno zavarovanje sledeče važnejše dajatve v denarju in naravi: hranarino, porodnino, podporo družinam z več otroki, otroško opremo, dojrino, pogrebnino, potne stroške zavarovancev, oskrbo v bolnicah, zdravljenje v ambulatorijih, zdravilišča in kopališča, rentgenske preglede, babiško pomoč, zobno nego itd.

Z denarjem, ki bi ostal neuporabljen, se gradijo ali kakorkoli postavljajo novi objekti, ki služijo dvigu zdravstvene ravni ter izboljšujejo zdravstvene razmere zavarovancev.

Najvišjo postavko v bolniškem zavarovanju tvorijo hranarine. Za te je bilo v letu 1949 uporabljenih 33% pobranih prispevkov bolniškega zavarovanja (pri tem mislimo izključno na bolniško panogo in ne na nezgodno in pokojninsko). Za zdravila je bilo uporabljenih 19% in za oskrbo v bolnicah 23% od omenjenih prispevkov.

Za leto 1950 še ne poznamo točnih podatkov, ker bilanca za to gospodarsko leto še ni sestavljena.

Denar, ki ga ne potrošimo v namene, kakor smo omenili zgoraj, bo uporabljen za investicije, to je za dvig zdravstvene službe sploh. V tem dopisu smo hoteli povedati samo to, da gre ves denar, ki se malomarno potrosi za neupravičeno hranarino, zdravila in podobno, v škodo investicijam, ki so kakor rečeno namenjene splošnemu izboljšanju zdravstvene službe. Zato ima borba proti namišljenim bolnikom za posledico ne samo dvig delovne discipline in storilnosti dela, ampak ima tudi za posledico omogočenje Zavodu za socialno zavarovanje, da investira denarna sredstva v nove zdravstvene objekte.

Poverjeništvo za zdravstvo, ki je dejansko odgovorno za izvajanje zdravstvene službe v okrožju, organizira v sporazumu z Zavodom za socialno zavarovanje občasne zdravniške nadpreglede. Namen teh nadpredgledov je ta, da ugotovijo kakšno je zdravstveno stanje zavarovancev v posameznih zdravniških okoliših ter da izločijo iz staleža bolnikov tiste zavarovance, ki nimajo med bolniki kaj iskati.

Tu navajamo nekaj uspehov takšnih zdravniških nadpregledov v preteklem letu 1950:

Kraj:	Pregledanih:	Izločenih od kontrol.	Izločenih od zdrav.	Uradno izločenih:	Skupaj: izločenih:
Izola	76	8	30	30	38
Izola	86	20	5	5	25
Piran	55	20	—	—	20
Buje	16	6	5	5	11
Novi grad	5	3	3	3	6
Umag	74	27	8	8	35
Umag	74	48	11	11	59
Izola	105	54	18	18	72
Izola	115	30	21	21	51
Piran	94	29	15	15	44
Skupaj	700	245	116	116	361

Število uradno izločenih se je pozneje često zmanjšalo, ker se je ugotovilo, da se nekateri zavarovanci niso odzvali vabilu na nadpregled iz upravičenih razlogov.

Te številke najbolj nazorno povedo, kje se skriva del neizkoriščene delovne sile. Zato je treba s takimi nadpregledi ne samo nadaljevati, ampak jih razširiti, kajti z znižanjem neupravičenih izdatkov bomo dvignili fond investicij za gradnjo novih zdravstvenih ustanov.

ŠPORT

Čez drn in strn za kolesarje v Kopru

Prihodnjo nedeljo 28. t. m. ob 10. uri priredi sindikalno športno društvo «Proleter» kolesarski cross ali «čez drn in strn» po cestah in poljskih poteh. Odhod bo ob 10. uri izpred koprskega stadiona, celotna proga pa bo znašala 15 km. «Proleter» otvori s tem letošnjo kolesarsko tekmovalno sezono. Tekme se lahko udeleži vsakdo. Glede koles ni robenih predpisov in celotna prireditev ima množični značaj, ki naj propagira kolesarski šport v našem okrožju.

IZGUBLJENI OSEBNI IZKAZNICI

Tov. Dominik Peroša iz Nove vasi je pred meseci izgubil osebno izkaznico. S tem jo razglaša za neveljavno.

* * *

Tov. Eda Babič iz Vanganela je izgubila včeraj dne 24.1.1951 v Kopru osebno izkaznico. S tem jo razglaša za neveljavno.

Šmarje

Kmečka delovna zadruga slavi drugo obletnico

V Šmarjah praznujejo že drugo obletnico, odkar je bila ustanovljena tamkašnja kmečko delovna zadruga. Ob tej priložnosti je priredila zadruga ožje praznovanje tega dogodka, na katerem je spregovoril tov. Stanko Ulčnik, ki je dejal, da so zadružniki lahko ponosni na svoje delo, s katerim ustvarjajo nekaj docela novega našemu kmečkemu človeku. Ta pot vodi kmečko delovno ljudstvo v novo dobo, s katero prehajamo tudi pri nas v pravi socializem. Tov. Ulčnik je opomnil prisotne na težko NOB, ko so si priborili delavci in kmetje ljudsko oblast, dobili v roke upravni aparat. Uspeh zadružnega dela bo pomenil to, da bodo kmetje in delavci tudi v bodoče obdržali to oblast.

Nato se je oglasil še tov. Valerijo Savarin. Poudaril je, da se mnogi kmetje in delavci še danes ne zavedajo velikega vzpona, ki so ga napravili z izgonom okupatorja ravno na političnem gospodarskem in socialnem področju. Prav izvajanje ljudske oblasti je vredno še tako velikih naporov, ki nam bodo hkrati prinesli napredek in izboljšanje

Vsi člani zadruge so v tovariškem razpoloženju in ob razgovoru na svoje dosedanje uspehe ter bodoče delo proslavili dveletni obstoj svoje zadruge.

Jožko Stemberger

Crve išče, ki jih bo rabil, ko bo s trnkom lovil ribe. Taki izvedenci že vedo, po čem ribe najbolj hlastajo.

Slovensko narodno gledališče je gostovalo v Kopru

Zadnji petek, soboto, nedeljo ter torek so naši ljudje zopet napolnili gledališče v Kopru; po dolgem času nas je namreč spet obiskalo Slovensko narodno gledališče iz Trsta.

V petek 19. in torek 23. t. m. so tržaški igralci vprizorili Finžgarjevo dramo «Razvalina življenja», ki so jo naštudirali za Finžgarjevo 80-letnico, ki bo 9. februarja. Pred predstavo je nekaj besed o pisatelju Finžgarju, njegovem delu in življenju spregovoril upravnik gledališča dr. Andrej Budal. V svojem govoru je poudaril pomembno mesto Nestorja slovenskih književnikov v zgodovini naše književnosti. Finžgarjevo ime je še daleč pred prvo svetovno vojno budilo in utrjevalo v naših ljudeh narodno zavest, o čemer nam dovolj priča njegov najpopularnejši roman «Pod svobodnim soncem», ta sijajna manifestacija zdravja in upornosti starih Slovencev.

Krepka, trda in jasna, polna življenjskosti in lepa govorica njegovega rojstnega kraja na Gorenjskem daje značilno noto temu našemu pripovedniku. Poleg proze, predvsem novel, je pomembna plat Finžgarjevega ustvarjenja tudi drama.

Tu mu je uspelo napisati vrsto dramskih del, ki jih lahko označimo za prave in pristne ljudske igre, saj jih še danes neprestano igrajo po naših podeželskih odrih. Med najpomembnejšimi je brez dvoma «Razvalina življenja», ki nam na prepričljiv način obdeluje najbolj boleč problem našega podeželja v času pred našo revolucijo. To je problem gruntarstva, pohlepa po zemlji, brezobzirno podrejanje osnovnih človeških čustev sebičnim osebnim koristim. Zato tudi glavna junakinja drame, Lenčka, zavoljo nesrečne ljubezni in prisilne ženitve z drugim podleže alkoholu, kakor tudi njen mož. Tako je uničenih dvoje življenj zaradi nenasitnosti in pohlepnosti Lenčkinega očeta Urha.

Prav je, da je s to uprizoritvijo Finžgarjevega najpomembnejšega dramskega dela SNG iz Trsta na ta način dostojno proslavilo 80 letnico Frana S. Finžgarja.

V soboto in nedeljo pa so koprsko gledališče napolnili naši najmlajši, kajti ta dva dneva je bil tam njihov praznik. Tržačani so namreč uprizorili Golarjevo otroško veselo igro s petjem «Rdečo kapico».

Obe predstavi sta bili za naše najmlajše pravo doživetje, saj so se prisrčno nasmejali lažnjivim in smešnim dogodivščinam botra Bodeža, končno pa so bili zadovoljni in veseli, ko je strašni in pogoltni volk prejel zasluženo kazen.

Pri predstavi je sodelovalo tudi precej tržaških pionirjev in sicer z veliko prizadevnostjo in veseljem.

Ugotovimo lahko tudi to, da si naši najmlajši ter njihovi starši želijo še takih predstav, saj so prav pravljične igre vzgojno sredstvo zanje, na drugi strani pa jim bude in razvnemajo fantazijo, bogatijo vtise in doživetja.

D. Ž.

Dustolovščine dobrega vojaka Švejka v svetovni vojni

JAROSLAV HAŠEK

62. PREVEDEL PROF. DR. FRAN BRADAČ
ILUSTRIRAL DR. ROBERT HLAVATY

Nasproti njemu pa je zrlo vanj iskreno in dobrodušno dvoje krotkih, nedolžnih oči dobrega Švejka, ki si je upal pretrgati tišino pred viharjem z besedami: «Pokorno javljam, gospod obrlajtnant, da ste prišli ob mačko. Požrla je kremo za čevlje in poginila. Vrgel sem jo v klet, toda v sosedno. Tako pridne in lepe angorske mačke ne najdete več.»

«Kaj naj storim z njim?» je spreletelo nadporočnikovo glavo. «Tako trapasto in nedolžno gleda!»

In dobrodušne, nedolžne Švejkove oči so še naprej žarele od same mehkosti in nežnosti, hkrati pa kazale popolno duševno ravnovesje, da je vse v redu in se ni nič zgodilo.

Nadporočnik Lukaš je poskočil, a ni udaril Švejka, kakor je prvotno nameraval. Zamahnil mu je s pestjo pred nosom in zarjovel: «Švejk, ukradli ste psa!»

«Pokorno javljam, gospod obrlajtnant, da ne vem za noben tak primer v poslednjem času, in dovoljujem si pripomniti, gospod obrlajtnant, da ste šli z Maksom popoldne na sprehod, torej ga nisem mogel ukrasti. Meni se je takoj zdelo, ko ste prišli brez psa, da se je moralo nekaj zgoditi. Temu pravimo situacija. V Spaleni ulici je neki torbar Kuneš in ta ni mogel iti nikoli s psom na sprehod, da bi ga ne zgubil. Po navadi ga je pustil v kaki krčmi ali mu ga je kdo ukradel ali pa si ga je izposodil in ga ni vrnil....»

«Švejk, govedina, himmellaudon, jezik za zobe! Ali ste tako rafiniran malopridnež ali pa tako teslo! Sam primer vas je, toda povem vam, z menoj se ne igrajte! Od kod ste pripeljali tistega psa? Kako ste prišli do njega? Ali veste, da je pes našega polkovnika, ki ga je odvedel, ko sva se slučajno srečala? Ali veste, da je to strašna sramota? Torej povejte resnico: ste ga ukradli ali ne?»

«Pokorno javljam, gospod obrlajtnant, da ga nisem ukradel.»

«Ali ste vedeli, da je pes ukraden?»

«Pokorno javljam, gospod obrlajtnant, da sem vedel, da je pes ukraden.»

«Švejk, jezesmarija, himmelherrgott, ustrelim vas, vi tele, vi govedina, vi krava! Ali ste tak bedak?»

«Da, pokorno javljam, gospod obrlajtnant.»

«Zakaj ste mi pripeljali ukradenega psa, zakaj ste mi to beštijo prignali v stanovanje?»

«Da bi vas razveselil, gospod obrlajtnant.»

In Švejkove oči so dobrodušno in nežno pogledale nadporočnika, ki je sédel in zaječal: «Zakaj me bog kaznuje s tem oslom?»

V tihi resignaciji je sedel nadporočnik na stolu in čutil, da nima nele toliko moči, da bi Švejku prisolil zaušnico, ampak tudi da bi si zvil cigareto; in še sam ni vedel, zakaj pošilja Švejka po «Bohemijo» in «Tagblatt», da bi si Švejk prebral polkovnikov inserat o ukradenem psu.

Z razprostrtim časopisom se je vrnil Švejk. Ves je žarel in veselo javil: «Je to tam, gospod obrlajtnant, tako lepo vam gospod obrst popisuje ukradenega pinča, da je veselje, pa še nagrado sto kron ponuja, kdor mu ga pripelje. Prav čedna nagrada. Po navadi se daje nagrada petdesetih kron. Neki Božetech iz Košir se je preživljal kar tako. Vselej je ukradel psa, potem pa iskal v inseratih, kdo se je zatekel, in takoj je našel tja. Nekoč je ukradel lepega črnega špica in, ker se lastnik ni oglasil v inseratih, je dal sam večkrat inserat v časopis. Slednjič se je vendar javil neki gospod, da je to njegov pes, da se mu je zgubil in da je že mislil, da ga bo zaman iskal. Da ne veruje več v poštenost ljudi. Zdaj pa da vidi, da se vendarle še najdejo pošteni ljudje. Načelno je zoper nagrajanje poštenosti, toda za spomin mu daruje svojo knjižico o gojenju cvetlic doma in na vrtu. Božetech je prijel črnega špica za zadnje noge in udaril z njim tistega gospoda po glavi; zarekel se je, da ne bo odslej nikoli več inseriral. Rajši bo psa prodal v pesjak, če se ne bo zanj nihče oglasil v inseratih.»

«Pojdite ležat, Švejk», je ukazal nadporočnik, «drugače boste govorili neumnosti do jutra.» Tudi sam je šel spat in ponoči se mu je sanjalo o Švejku, da je Švejk ukradel tudi konja prestolonasledniku ter mu ga privedel, prestolonaslednik pa je konja spoznal pri pregledu čet, ko je on, nesrečni nadporočnik Lukaš, jahal na njem pred svojo stotnijo.

Zjutraj je bilo nadporočniku kakor po prepiti noči. Tlačila ga je nekaka težka duševna mora. Proti jutru je še enkrat zaspal, utrujen od strašnih sanj; prebudilo ga je trkanje na vrata, med katerimi se je prikazal dobrodušni obraz Švejka z vprašanjem, kdaj naj gospoda nadporočnika zbudi.

Nadporočnik je zastokal v postelji: «Ven, osel, to je nekaj groznega!»

Ko pa je bil že pokonci in mu je Švejk prinesel zajtrk, ga je presenetilo novo Švejkovo vprašanje: «Pokorno javljam, gospod nadporočnik, ali bi ne hoteli, da vam oskrbim kakega psička?»

«Veste, Švejk, najrajši bi vas poslal pred vojno sodišče», je vzdihnil nadporočnik, «toda oprostili bi vas, kajti nečesa tako kolosalno bedastega še niso videli v svojem življenju. Poglejte se v zrcalo! Ali vam ni slabo od vašega bedastega izraza? No, povejte resnico, Švejk, ali ugajate sami sebi?»

«Pokorno javljam, gospod obrlajtnant, da ne; v tem zrcalu imam nekam dolgo glavo ali kaj. To zrcalo ni brušeno. Nekoč so imeli pri tistem Kitajcu Stanku izbočeno zrcalo, in, kdor se je vanj pogledal, se mu je hotelo bljuvati. Gobec takole, glava kakor pomijnik, trebuh kakor pri napitem kanoniku, skratka figura. Mimo je šel gospod kraljev namestnik, se pogledal v zrcalo — in takoj so morali zrcalo sneti.»

Nadporočnik se je v stran obrnil, vzdihnil in rajši je pil belo kavo, kakor da bi se s Švejkom obiral.

Švejk se je še sukal po kuhinji in nadporočnik Lukaš je slišal, kako je pel:

Grenevil maršira skozi Prašno brano
sablje se mu bliskajo, dekleta jokajo....

Nato se je iz kuhinje glasila druga pesem:

Mi vojaki smo gospodje,
nas dekleta imajo rade....

(Nadaljevanje sledi)

EISENHOWERJEVO potovanje po Evropi

Novo imenovani vrhovni poveljnik planirane zapadnoevropske vojske general Eisenhower, zaključuje svoje potovanje po glavnih mestih Zapadne Evrope.

General Eisenhower se je razgovarjal s političnimi in vojaškimi voditelji vseh držav, združenih v atlantskem paktu. Razgovori so bili tajni, vendar ni nobena tajnost, o čemer so na teh sestankih razpravljali. Eisenhowerjeva glavna naloga je upostaviti vojsko, kateri bi mogel poveljevati. Ta vojska je sedaj samo na papirju, na katerem je napisana v Bruslju sprejeta odločitev držav atlantskega pakta, da jo ustanove.

Povsem je razumljivo, da je hotel poveljnik te vojske vedeti, v katerem času mu bodo posamezne vlade stavile na razpolago zaenkrat še nedoločeno število čet in orožja. Obenem je hotel Eisenhower izvedeti po teh prestolnicah, koliko čet in materiala mu bodo dali na razpolago. Tudi ni nobenega dvoma, da se je Eisenhower razgovarjal o doslej še vedno premalo razčiščenem vprašanju glede sodelovanja nemških enot v zapadnoevropski vojski. O tem se je prav gotovo razgovarjal v nedeljo in ponedeljek z Adenauerjem, Schumacherjem in tremi visokimi komisarji.

Na povratku v ZDA bo Eisenhower predložil poročilo o uspehih svojega potovanja po Evropi ameriški vladi in Kongresu. Evropi pripisujejo veliko važnost temu poročilu. Sama organizacija in moč zapadnoevropske vojske namreč odvisi od količine ameriške pomoči. Amerika ne bo samo morala v velikem delu oborožiti in vzdrževati to vojsko, temveč tudi v prvem času izpolniti v njej praznine s svojimi vojaškimi oddelki. Ta pomoč bo lahko večja ali manjša, kar je odvisno od razpoloženja ameriškega Kongresa.

V Kongresu je ravno sedaj velika debata o novem proračunu. To je največji mirnodobski proračun, kar jih je imela Amerika v svoji zgodovini. Zlasti so povečani krediti za oboroževanje. Več kot dve tretjini vseh proračunskih dohodkov odpade na oboroževanje. Prej so znašali stroški za oboroževanje 12 milijard dolarjev, v novem proračunu pa znašajo skoro 49 milijard.

Tako velik ameriški proračun opravičuje ameriška vlada s kritičnim mednarodnim položajem, posebno v zvezi z vojno na Koreji in s potrebo organiziranja obrambe Zapadne Evrope. Zato je sedanja proračunska debata v ameriškem Kongresu dejansko samo debata o ameriški zunanji politiki.

Med razpravljanji je bilo slišati ostre kritike proti Trumanovi zunanji politiki. Ta kritika je izraz splošnega nezadovoljstva ameriškega ljudstva glede razvoja dogodkov v svetu. Neuspeh intervencije OZN na Koreji je prizadel občutljivost Američanov saj se v Koreji bore in umirajo skoro izključno ameriški vojaki in je na tehtnici predvsem ameriški prestiž. Neuspehi vedno povzročajo slabo razpoloženje med zavezniki. Ameriška javnost ima vtis, da zahtevajo v sedanjem položaju zavezniki preveč od Američanov in sami premalo doprinašajo. Ameriko so pustili samo v Koreji — izjavljajo —, čeprav so v OZN skoro vsi podprli njen predlog za oboroženo intervencijo.

Nekaterim se zdi, da se more pripetiti ZDA isto tudi v Evropi. Zlasti kritizirajo «razpoloženje» v zapadni Evropi. Mnogim v Ameriki ni popolnoma jasno, zakaj so morali ameriški vojaki prevzeti «Wacht an der Elbe» in da Francozi in Angleži nočejo obleči uniform. V ameriškem tisku lahko često beremo, da zapadna Evropa pričakuje od ZDA, da jih reši, sama pa noče ničesar prispevati.

Ob takih premišljevanjih pridobiva v ZDA precej zagovornikov doktrina ameriškega predsednika Manroeja pred 130 leti, ki je postavila temelje izolacionalističnemu pokretu. Po tej doktrini ZDA ničesar ne briga, kaj se dogaja po drugih kontinentih, ker je njih interes samo varnost ameriškega kontinenta. To doktrino zastopa v precej spremenjeni obliki Herbert Hoover, bivši predsednik ZDA pred Rooseveltom. Hooverjevo stališče izvira iz precej ostrega nezadovoljstva ameriške javnosti zaradi razvoja mednarodnega položaja, vendar pa uživa doslej podporo neznatne manjšine v ZDA. Temu stališču se je odločno postavila nasproti večina Kongresa, potem vlada ter majodločneje tudi predsednik Truman. Saj je bil njegov zadnji govor o predložitvi proračuna osnovan samo na eni tezi: «Strateško, gospodarsko in moralno je obramba Evrope naša lastna obramba».

Ni dvoma, da bo Kongres kljub vsem kritikam sedanje vladne politike odobril novi proračun, ki predvideva tudi kredite za pomoč Evropi.

Glavni cilj današnje debate, ni v tem, če bo Amerika poslala svoje čete v Evropo in niti v tem, če spada to v kompetenco ameriškega predsednika, temveč gre danes samo zato, koliko ameriških divizij naj bi postavili pod poveljstvo generala Eisenhowerja.

To je danes stališče senatorja Tafta kateremu se je pridružil tudi demokrat George iz Georgije. Senator Connally je odgovoril na to vprašanje pred kratkim, da ne bo trpel, da bi predsedniku zvezali roke, ker bi morebitno poslabšanje položaja zahtevalo odpošiljanje močnejših vojaških sil v Evropo, in bi bilo to nemogoče če bi senat natančno določil število. O tem vprašanju bo mogel odločiti edino Eisenhower, saj je znano, da uživa danes na Kapitolu več zaupanja kakor administrativni možje, katerim pripisujejo odgovornost za razvoj dogodkov na Koreji.

General Eisenhower se je moral torej na «samem kraju» prepričati, koliko je Evropa pripravljena doprinesti k povečanju svoje obrambe. Po dosedanjih poročilih moramo smatrati, da so se zapadne vlade potrudile, da mu predlože dokaze, po katerih zaslužijo ameriško pomoč. V Angliji, Franciji, Italiji in drugod po deželah atlantskega pakta se že menijo ali bodo naredili mere za hitro oborožitev in povečanje obrambne sposobnosti.

Medtem zapadni tisk pričakuje po Eisenhowerjevem obisku, da bo prišlo v Evropi do boljšega sporazumevanja med posameznimi državami, zaradi katerega iz ZDA toliko kažejo s prstom. Evropa je bila poprišče obeh svetovnih vojn in ne želi, da bi bila še tretjič. Za ZDA je glavno, da dobe novo vojno, če se je že ne more prečiti. Za Evropo pa predstavlja nova svetovna vojna katastrofo in ji je morda vseeno, kdo bo zadnji zmagovalec. V resnici uvidevajo v Zapadni Evropi vedno bolj, da ni mogoče čakati na razvoj dogodkov sklenjenih rok in niti se jim ni mogoče ogniti. Nek pariški list je pred nedavnim takole označil francoski pogled na nevtralnost: «Na francoskih vratih bomo postavili napis: «Pazi! Nevtralno ozemlje — zabranjen prehod!...».

Dejstvo pa je, da če se uvideva nujnost oborožitve, se pri tem ne predvidevajo nevarnosti, ki jo oborožitev prinaša. Krediti za oborožitev, pa naj bodo še tako veliki, še ne pomenijo moči v orožju. Kaj bi se moglo n. pr. dogoditi medtem dokler ne bi mogla Evropa postati z ameriško pomočjo dovolj močna, da bi njena moč predstavljala pogoj za mir. To je vprašanje, ki danes najbolj muči «duhove» v Zapadni Evropi. Menijo, da je v tem prehodnem obdobju treba obiti vse, kar bi moglo izzvati ali samo služiti kot povod za novo svetovno vojno. Tu je vzrok tolikšne potrpežljivosti zapadnih evropskih sil nasproti Kitajski. Tu je tudi vzrok odklanjanja oborožitve Nemčije, ki jo zahtevajo ZDA. Mir ali vojna v Evropi ni vprašanje ugleda, temveč vprašanje obstoja.

Večer ob morju

KREDITNI TRGOVINSKI ODNOSI SOVJETSKE ZVEZE S KAPITALISTIČNIMI DRŽAVAMI

PRVI DOLGOROČNI KREDIT je dala SZ fašistična Nemčija

Berlinski trgovinsko-kreditni sporazum - Novi trgovinski sporazum ZSSR - Nemčija leta 1940 - Stalin o nujnosti dobivanja kreditov v ZDA

(Nadalj. iz včerajšnje številke)

Dolgoročni finančni krediti so mnogo bolj ugodni od kratkoročnih. To zato, ker je njihov rok daljši, ker lahko koristnik z njimi nabavlja blago na katerem koli tržišču in končno, ti krediti so bolj stabilni. Prve take kredite je Sovjetska zveza dobila od fašistične Nemčije.

Od 1935 do 1937. leta je Sovjetska zveza dobila vrsto kreditov. Konzorcij nemških bank je odobril kredit 200 milijonov mark s 70 odst. garancijo nemške vlade. Ta kredit je predstavljal prehodno obliko k čistemu finančnemu kreditu. češkoslovaškimi bankami je bil zaključen obligacijski kredit v vrednosti 250 milijonov češkoslovaški kron, z Anglijo kredit v vrednosti 10 milijonov funtov šterlingov. Ko je Sovjetska zveza podpisala z Nemčijo 19. avgusta 1939. leta politično-gospodarski sporazum, je dobila drugi kredit v vrednosti 200 milijonov mark. V Švedski je bil 7. septembra 1940. leta podpisan kredit za 100 milijonov švedskih kron. Nemški kredit je bil predviden na 7 let s 5 odst. obresti in je služil za plačevanje naročil v Nemčiji. Švedski kredit je imel petletni rok in je prav tako služil za plačevanje naročil v Švedski. Po drugi svetovni vojni je Sovjetska zveza dobila od Švedske vlade nov kredit v vrednosti ene milijarde švedskih kron za 15 let in s 3 odst obrestmi. «Tak kredit omogočuje, v določeni stopnji, obnovo in nadaljnji razvoj gospodarstva Sovjetske zveze». (Denarni promet in kredit ZSSR, str. 416). O švedskem posojilu je Stalin izjavil: «Sporazum s Švedsko predstavlja prispevek k gospodarskemu sodelovanju narodov.» («Pravda» 30. oktobra 1946). Pripomniti je treba, da ni Sovjetska zveza omejevala svoje trgovine in finančnih kreditov na odrejen krog kapitalističnih držav. Trgovinske zveze so se vzpostavljale povsod, kjer so obstajali pogoji, prav isto velja za kredite. Sovjetski zvezi je bilo vseeno ali trguje s fašističnimi deželami: Italijo, Nemčijo in Japonsko, kjer je lahko prišla do ugodnih kreditov ali z Anglijo, Združenimi državami ali katero koli drugo kapitalistično državo. Sovjetska zveza ni imela nikakršnih obzirov, niti ni izbirala sredstev, da pride do potrebnih kreditov v kapitalističnih državah. Sklepala je sporazume tudi z agresivnimi državami, ko so pripravljale drugo svetovno vojno in dobivala je od njih kredite in posojila. Pri tem je vodila račun samo o svojih lastnih interesih.

BERLINSKI TRGOVINSKO-KREDITNI SPORAZUM

Nemčija je imela v zunanji trgovini carske Rusije prvo mesto. To stanje se je po revoluciji nekoliko spremenilo, vendar je Nemčija še vedno igrala zelo aktivno vlogo v sovjetskem izvozu in uvozu. Za časa prvega petletnega plana je Nemčija predstavljala eno največjih tržišč, od koder je Sovjetska zveza uvažala razno opremo, stroje in drugo. Po podatkih časopisa «Izvestja», je nemško-sovjetska trgovina dosegla višek 1931. Blagovni promet je takrat znašal okrog 1 milijardo 100 milijonov mark. Takšno stanje je trajalo vse do 1935., ko so se pričeli odnosi slabšati.

Ko so «Izvestja», ocenjevala pomen sovjetsko-nemških trgovinsko-kreditnih sporazumov, so 21., avgusta 1939. leta pisala: «Ni dvoma, da bo trgovinsko kreditni sporazum med Sovjetsko zvezo in Nemčijo privedel do znatnega poživljenja blagovnega prometa med obema deželama. Z gotovostjo lahko rečemo, da bo po padcu v preteklih letih, ta sporazum oživel trgovinske posle med obema državama». In dalje: «Berlinski trgovinski kreditni sporazum zelo izboljšuje pogoje kredita, kar bo izboljšalo tudi pogoje sovjetsko-nemške trgovine kot celote.»

Moskovska «Pravda» organ VKP(b) je 24. avgusta pisala: «Da bi popolnoma ocenili obseg tega sporazuma, je dovolj, če se spomnimo, da že v prvem letu svojega obstoja predvideva povečanje blagovnega prometa med ZSSR in Nemčijo v taki meri, kot ga ni dosegel od svetovne vojne do sedaj. Nemčija bo dobivala po tem sporazumu surovine, ki so ji potrebne, posebno sedaj, ko je blokirana. Ta blokada, ki jo organizira Anglija, je bila naperjena izprva proti Nemčiji, a sedaj je tudi proti vsej Evropi.»

NOVI TRGOVINSKI SPORAZUM ZSSR - NEMČIJA 1940

Da bi oslabila ekonomsko blokado, je Nemčija 11. februarja 1940. leta podpisala nov trgovinski sporazum s Sovjetsko zvezo. Po tem sporazumu bi Sovjetska zveza v prvih dvanajstih mesecih dobavila za približno 500 milijonov RM surovin. Poleg teh bo Sovjetska zveza dobavila surovine predvidene že v kreditnem sporazumu iz avgusta 1939, kjer predvidevajo nabave za isto obdobje za 100 milijonov mark. V tajnem memorandumu nemškega ministrstva zunanjih zadev so označene surovine, ki bi jih morala izvažati Sovjetska zveza. Med njimi so najvažnejše: milijon ton žitaric, 900.000 ton nafte, 100.000 ton bombaža, 500.000 ton fosfatov, 100.000 kromove rude, 500.000 ton železne rude, 300.000 ton surovega železa in 2400 kg platine. V velikih količinah je bil predviden tudi drug material kot manganova ruda in druge barvane kovine. K vsemu temu je treba dodati še uvoz v protektorat, ki ni bil vsebovan v sporazumu in ki je znašal 50 milijonov mark. Netto izvoz iz Sovjetske zveze v Nemčijo je dosegel 650 milijonov mark. Poleg tega je Sovjetska zveza odobrila Nemčiji tranzit v Romunijo, Iran, Afganistan, in dežele Daljnega vzhoda. To je imelo poseben pomen pri kupovanju soje v Mandžuriji. Za prevoz soje je bila znižana tarifa transibirske železnice za 50 odst. Nemški svetnik Schnure je v svojem tajnem poročilu menil, da bodo vse sovjetske usluge in dobave dosegle v 12 mesecih okoli 800 milijonov mark. V svojem poročilu ugotavlja:

«Pogajanja so bila težka in dolgotrajna. To zaradi materialnih in psiholoških razlogov. Sovjetska zveza je pristala na mnogo večjo količino dobav, kot bi jih dala iz čisto materialnih razlogov. Sama mora dobaviti vrsto materiala v škodo lastne preskrbe. (Memorandum nemškega ministrstva zunanjih zadev, državna skrivnost v 1027/40).

Sovjetska zveza je na široko uporabljala ameriški zakon posojilu in najemu. Celotni vojni dolgovi ZSSR Združenim ameriškim državam znašajo 11 miliiard dolarjev. V tej vsoti niso vračunani predmeti, ki so bili v skupnem vojnem naporu izgubljeni, uničeni ali porabljeni. Prav tako ni vračunana pomoč UNRA. Vrednost predmetov za civilno uporabo, ki se lahko uporabljajo tudi v mirnem času, znatno presega dobave čisto vojnega materiala. Samo avgusta 1942. leta so dobave orožja in drugega blaga znašale 30 odst skupnih ameriških pošiljk. Samo v drugem letu zakona o posojilu in najemu je delež dobav Sovjetski zvezi znašal 1 milijardo 553 milijonov dolarjev.

STALIN O NUJNOSTI DOBIVANJA KREDITOV V ZDA

Sovjetska zveza rabi po drugi svetovni vojni zelo mnogo inozemskih kreditov. To dejstvo odkrito priznava. V knjigi: «Denarni promet in kredit ZSSR», ki je delo avtorskega kolektiva, pod vodstvom prof. Atlasa in prof. Bregelja, piše o tem vprašanju: «Sovjetska zveza se ni nikdar odrekla inozemskih kreditov, če so bili dani pod ugodnimi pogoji. Dandanes bi bili taki krediti še toliko bolj koristni za Sovjetsko zvezo, ker so zmanjšane izvozne možnosti ZSSR zaradi težkih posledic, ki so jih fašistični osvajalci prizadejali sovjetski industriji in poljedelstvu» (str. 416).

V razgovorih s predstavniki ameriškega tiska je Stalin poudaril potrebo, da dobi Sovjetska zveza kredite v ZDA. To velja tudi za druge države. («Pravda» 30. oktobra 1946).

Vse to potrjuje, do ni Sovjetska zveza načelno proti mednarodnim kreditom in posojilom. Nasprotno, ona jih je izkoriščala in to pri vsaki priliki in od vseh kapitalističnih držav. S svojo agresivno imperialistično politiko, s katero ogroža svetovni mir, si je Sovjetska zveza onemogočila svoje kreditne pozicije na svetovnih tržiščih. Pomanjkanje kreditov voditelji Sovjetske zveze sedaj nadomeščajo z gospodarskim pritiskom na satelitske države tako, da dobivajo tam ogromne ekstraprofite. Te ekstraprofite proglašajo «za bratsko pomoč».

Tudi v tem vprašanju se vidi informbirojevska breznačelnost.

Ta kratek pregled sovjetskih posojil in kreditov to neizpodbitno dokazuje.

M. MILOSEVIĆ

GOSPODARSTVO

TRGOVINA • INDUSTRIJA • PROMET • FINANCE

Obisk tržaških zastopnikov na Dunaju brez pravega uspeha

Nemško stališče in italijanski popusti v korist Trsta?

Kakor znano se je pričela dne 22. t. m. mednarodna železniška konferenca v Regensburgu, kot nekakšno nadaljevanje novembrskega zasedanja v Rimu, ki je načelo vprašanje tekme med Trstom in Hamburgom. Udeležujejo se razgovorov tržaški, italijanski, jugoslovanski, avstrijski in nemški zastopniki zainteresiranih železniških uprav. Zaradi hladnega stališča upoštevanja zgolj avstrijskih interesov, ki ga je zavzela doslej avstrijska delegacija, ki je v največji meri odločilna pri stvari, so obiskali zastopniki tržaških uradnih krogov, skupno s predstavniki italijanske železniške uprave, v dneh od 15-18 t.m. Dunaj, kjer so imeli razgovore z avstrijskimi predstavniki pod okriljem dunajske Zvezne trgovinske zbornice. Razen uradnih predstavnikov so sodelovali tudi mnogi ravnatelji najvažnejših tržaških plovnih družb, špedicijskih podjetij itd.

Bistvo vprašanja je v tem, kako pripraviti Avstrijce, da bi podprli zahtevo Trsta (ki jo podpirata Italija in Jugoslavija), namreč, da se sprejme kot osnova razmejitve med Trstom in Hamburgom v železniško-tarifnem pogledu jadranska zvezna tarifa s pribitkom 25-30 odst. za odpremo proti Hamburgu. Kakor znano bi nemški krogi sprejeli le pribitek 15 odstotkov v breme pošiljk preko Hamburga in Avstrijci se s tem strinjajo.

Sodeč po odmevih, ki jih je najti v poluradnih dunajskih listih, ki zastopajo gospodarske kroge — Internationale Wirtschaft in Verkehr — je stališče Dunaja ostalo prav takšno, kakršno je bilo v Rimu. Poudarja se, da je Avstrija država, ki je dandanes izredno navezana na zunanjo trgovino s svetovnimi tržišči, zaradi česar mora v največji meri upoštevati konkurenčnost v vsakem pogledu in se seveda posluževati v mednarodnem prometu tistih sredstev in poti, ki so vsakokrat najcenejše. Bilo bi povsem v nasprotju z interesi avstrijskega gospodarstva pristati oziroma se vezati zgolj na eno pot t. j. na eno luko (Trst). Tudi bi lahko sicer ostala pristanišča n. pr. poljska, nemška ali belgijska postavljala enake monopolne zahteve. Dunajski tisk se čudi, čemu zahteva Trst prav od Avstrije, ki je največja stranka tukajšnjega pristanišča, da podpre njegovo stališče nasproti nemškim lukam. Avstrija je sicer navezana na promet skozi Trst, toda ker tvori njen promet ogromen delež v celokupnem prometu tržaške luke, je prav dolžnost Trsta storiti vse, da se kar najbolj olajšajo in pocenijo transporti avstrijske zunanje trgovine.

V vsakem primeru bodo šli skozi Trst avstrijski transporti z Levantom, ki tvorijo največji del rednega trgovskega prometa. Tudi prevozi ERP (dokler bodo) so zagotovljeni tržaški luki. Toda z avstrijske strani se smatra, da treba v tržaškem pristanišču še marsikaj napraviti in izboljšati, vsled česar ima Hamburg in druge severnozapadne luke mnogokrat prednost. Predvsem gre za ureditev vprašanja pristaniških stroškov, brodnin in ladijskih zvez. Trst ima preredko mrežo plovnih zvez in vsled tega morajo pošiljke pogosto čakati v skladiščih na krcanje, namesto da bi jih odpremili neposredno na ladjo, kar bi bilo znatno ceneje. Nadalje ugotavljajo avstrijski izvozniki in uvozniki, da je prekrcavanje samo preslabo urejeno: preveč jih obremenjujejo nadure in nedeljsko delo, ki ga morajo posebej plačevati ter ni za to splošne lestvice «a forfait». Treba reči, da je jeseni glede tega izbruhnil spor med tržaškimi špediterji in plovnimi družbami o vprašanju, kdo naj nosi stroške za izredno delo, ki so jih do tedaj poravnale plovne družbe. Ker so se nato uprle plačevanju, je to breme preko špediterjev padlo na prejemnika oziroma pošiljatelja (To vprašanje, ki je za tržaški tranzitni promet zelo važno, še do sedaj ni rešeno - op. ur.). Končno pripominjajo avstrijski krogi, da so tudi brodnine iz Trsta previsoke. Kakor vemo, naraščajo zadnje mesece nepresTano in pri tem prihaja tudi do špekulativnih zahtev, ki seveda škodujejo ugledu našega pristanišča. Krivda tiči pač v preslabotni tonaži domače trgovinske mornarice, ki je pravzaprav skoraj ni in tako inozemske družbe in «tramps»-i zlahka diktirajo cene, pač po trenutnem položaju. Na splošno pa so brodnine tudi sicer verjetno višje kakor v severnozapadnih lukah, ker je tam več prometa in tudi hitrejši tempo. Nadalje imajo one luke mnogo več neposrednih zvez v razne smeri, med tem ko treba pošiljke preko Trsta, namenjene preko Sueza ali Gibraltarja največkrat odpremiti s sicer neposredno polico, toda s prekrcavanjem na raznih lukah mednarodnega prometa, vsled česar se brodnina poviša.

Dunajski gospodarski krogi in tisk torej trdo prijemljejo naše odgovorne kroge, pač po čisto trgovskih načelih. Videli bomo, kako se bodo ta stališča poravnala v Regensburgu odn., kaj se bo pozneje pri nas popravilo in izboljšalo. Nekaj optimizma daje novica, po kateri so nemški krogi deloma izpremenili svoje prvotno stališče in mislijo sedaj zahtevati, da se razmejitev med Trstom in nemškimi pristanišči izvede na podlagi nemške železniške tarife, z nekim določenim minimom. Po «Verkehr-u» bi bilo to stališče Trstu v korist in bi povečalo prej omenjeno razliko v tarifah od avstrijskih postaj do Trsta oziroma Hamburga za določene vrste blaga na 36-40 odstotkov v korist odpreme preko Trsta. Obenem se navaja, da bi morale italijanske državne železnice znatno znižati tarifo za tranzit od Trbiža do tržaške meje, ki je sedaj v mnogih blagovnih postavkah mnogo višja od kilometrsko enako ali celo krajše prevozne razdalje na avstrijski progi. Tej zahtevi bo nedvomno treba ugoditi.

Velerazstava racionalizacije dela in industrijske produktivnosti v Duesseldorfu

V maju bodo odprli v Duesseldorfu (Zap. Nemčija) veliko razstavo, ki bo trajala do oktobra t. l. in na kateri bodo prikazali napredek, uspehe in odkritja Nemčije v pogledu racionalizacije dela, proizvodnosti industrije, trgovine in obrti. Uredili bodo poizkusne prostore za delo tvornic in nadzorovanje proizvodnje in za vse kar je v zvezi z znanstveno organizacijo dela. Pokriti prostor bo skupno obsegal 75.000 kvadratnih metrov, stroški prireditve pa so preračunani na 13 milijonov mark. Razstavljali bodo inozemci.

Tvornica «Nylon» v Trstu?

«Il Traffico» ponavlja v poslednji številki vest s tiskovne konference odv. Fortija, po kateri bodo v Trstu zgradili tvornico nylon-prediva oziroma izdelkov, menda na področju industrijske luke v Žavljah.

Vest je v toliko točnejša, ker navaja, da je v ta namen že določen kredit 200 milijonov lir iz protivrednostnega fonda ERP.

List poziva obenem naj bi Trgovinska zbornica postala središče vseh tistih ustanov in oseb, ki si prizadevajo za okrepitev tržaškega gospodarstva. Zlasti se to nanaša na Center za gospodarski razvoj Trsta, ki je bil, kakor znano, ustanovljen s strani ZVU, in je pravzaprav vzel mnoge iniciative Zbornici iz rok.

ŠPORTNI DNEVNIK

V nedeljo telovadni dvoboj

V Kopru se bosta v nedeljo srečali moški vrsti Trsta in Trbovelj ter Tržačanke in Jeseničanke

V nedeljo se bodo v Kopru pomerili orodni telovadci Trsta proti moški vrsti Trbovelj, ženska vrsta pa proti Jeseničankam. To bo prvo mednarodno srečanje tega leta, ki obeta biti posebno bogato na večjih tekmovanjih. Tržaški tekmovalci redno trenirajo in so dosegli že primerno višino, ki bo verjetno zadostovala za zmago proti gostom iz Jugoslavije. V nedeljo bodo nastopili v svoji najboljši postavi, dvomljiva je edino še prisotnost Dolgana, ki še ni popolnoma ozdravel.

Pa še nekaj o Trboveljčanih: orodna telovadba ima v črnih revirjih že mnogoletno tradicijo, saj so iz Trbovelj izšli priznani mednarodni telovadci Sržen, Hlastan in drugi. Zlasti pa je znana kotlina po tem, da so izšli iz okoliških telovadnic mnogi dobri vaditelji, ki jim gre tudi zasluga, da je današnja orodna telovadba v Trbovljah na tako visoki stopnji. Svojo telovadno zrelost so pokazali orodni telovadci Trbovelj v mnogih tekmovanjih, so pa tudi edini manjši kraj v Sloveniji, ki lahko postavi kompletno moško vrsto boljših kvalitet. Žal bosta v dvoboju proti Trstu manjkala dva telovadca, ki sta pri vojakih.

Urbanc Marino je glavni steber trboveljske reprezentance. Star je 20 let in je začel telovaditi šele leta 1947; je zelo vesten telovadec in njegovi tovariši pravijo, da baje ni zamudil niti enega treninga, kljub temu, da je njegovo stanovanje oddaljeno od telovadnice skoraj 2 uri. Tekmoval je sedemkrat, dvakrat v reprezentativni vrsti Slovenije proti Vojvodini, tekmoval je pa tudi na turnirju mest. Leta 1948 in 1949 je bil drugi na slovenskem mladinskem prvenstvu. Pri izbirnih tekmah za svetovno prvenstvo v Bazlu je zasedel osmo mesto.

Kljub temu, da je Podrenig Drago star 33 let in potemtakem zastopnik stare trboveljske garde, še vedno uspešno tekmuje in je na državnem prvenstvu zasedel v II. razredu precej visoko mesto. Dolanc Viktor, Drobež Marjan, Jurkovič Milan in Hus Branko so mladi, mnogo obetajoči telovadci, stari od 15 pa do 19 let. Predstavljajo še ne popolnoma izdelan material, vendar pa bodo nevarni nasprotniki spodnji polovici tržaške vrste.

Prav tako kot Trbovlje, imajo tudi Jesenice bogate telovadne tradicije. Vendar se po osvoboditvi telovadba ni toliko razživela, kot med rudarji, ker telovadni dom ni bil telovadcem na razpolago. Pozneje so z velikim prizadevanjem odbora uspeli zgraditi novo telovadnico in vzgojiti iz jeseniških pionirjev, posebno pa pionirk, dobre tekmovalce. Jeseniška dekleta obvladajo osnovne prvine docela suvereno, diči jih skromnost, včasih pa so le premalo samozavestne. Imajo za seboj malo tekmovanj in jih bodo Tržačanke verjetno z lahkoto premagale. Sedanje srečanje bo zanje dober trening za težavnejše nastope.

Najstarejša jeseniška telovadka Frelih Danica ima komaj 18 let, najmlajša Lapajne Zinka pa še ne polnih 16. Ostale telovadke so: Smolnikar Rada, Omejec Vladimira, Ovsenk Mara ter Rozman Sonja.

Virtus premagal Crveno zvezdo

Virtus je danes premagal beograjsko Crveno zvezdo z izidom 35-33. Gosti so bili utrujeni od potovanja, saj so nekateri igralci prispeli v Bologno šele nekaj minut pred začetkom tekme, poleg tega pa je sodnik v neštetih primerih sodil v korist domačinov. Pri Jugoslovanih so bili najboljši Demšar, Sokolović, Roklicer in Gec, pri Virtusu pa bratje Zucchi ter Ferriani.

* * *

GRAZ, 24. — Jugoslovansko boksarsko moštvo «Metalac» iz Zagreba je premagalo danes domačo reprezentanco z 10-6.

Jutri nastopijo Jugoslovani v Linzu proti ekipi LASK.

Začetek turnirja v Viareggiu

VIAREGGIO, 24. — Na prenapolnjenem igrišču se je začelo danes popoldne mednarodno tekmovanje v košarki za «Pokal karnevala», na katerem nastopajo Crvena zvezda iz Beograda, ki je favorit tekmovanja, Servette iz Ženeve, Française Olympique iz Grenobla, Gira iz Bologne ter Assi Viareggio, organizator turnirja.

Pri otvoritvi so bili prisotni funkcionarji italijanske košarkarske federacije, lokalne oblasti in številni spremljevalci inozemskih ekip. Po začetni svečanosti so izžrebali sledeča para: Gira proti Olympique ter Assi Viareggio proti Servette. Crvena zvezda se je, kot je bilo predhodno javljeno, zaradi svoje nadmočnosti plasirala neposredno v finale.

V prvi partiji so igralci Gire pokazali veliko požrtvovalnost in so vzeli igro docela v svoje roke. Premoč so obdržali do konca in zasluženo zmagali z 58:35 (28:14).

Tudi v drugi igri popoldneva se je zmaga nasmehnila Italijanom, tokrat ob velikem navdušenju domače publike, ki je pozdravila prvi večji uspeh svoje ekipe, katera je letos novinec v italijanski prvi ligi. Rezultat je bil 64:42 (37:23).

* * *

RIM, 24. — V nedeljo 28. t. m. bo v Madonna di Campiglio mednarodna ženska tekma v teku na 10 km, na kateri bodo tekmovale smučarke Jugoslavije, Avstrije, Francije in Italije.

Predlog za sestavo reprezentance kontinenta

Kljub temu, da je zatonil mit angleške superiornosti v nogometu, se je zopet začelo vztrajno govoriti o eventualnem srečanju med Anglijo in reprezentanco kontinenta. Švicarski strokovnjak, ki je bil na svetovnem prvenstvu v Riu in je imel tudi priložnost videti na igrišču vso nogometno elito Evrope, je sestavil enajstorico Evrope, ki naj bi igrala proti Angležem. Igralci so naslednji: Zemann (Avstrija); Neury (Švica); Marche (Francija); *Čajkovski (Jugoslavija);* Parola (Italija); Barufka (Nemčija); Melchior (Avstrija); *Mitič (Jugoslavija);* Nordhal (Švedska); Puskas (Madžarska); Guinza (Spanija). Poleg tega je sestavil še rezervno moštvo: *Beara (Jugoslavija);* Rudas (Madžarska); Happel (Avstrija); Annovazzi (Italija); Carrè (Belgija); *Djajić (Jugoslavija);* Bassora (Spanija); Wilkes (Holandska); Zarra (Spanija); Johanshansen (Danska); *Vukas (Jugoslavija).* V obeh moštvih je torej pet Jugoslovanov, 3 Avstrijci, 2 Italijana, 2 Madžara, 3 Španci ter en Francoz, Belgijec, Švicar, Holandec, Danec, Šved in Nemec. Čeprav predlog nima praktične vrednosti, ker bi se srečanje med reprezentancama Anglije in kontinenta odigralo šele leta 1953 ob devetdesetletnici angleške nogometne federacije in bi do tega časa mnogi današnji nogometaši bili že izven forme, pomeni kljub temu veliko priznanje jugoslovanskemu nogometu.

Študentske tekme v Badgasteinu

BADGASTEIN, 23 — Včeraj so se tu začele mednarodne študentske igre, na katerih sodeluje osem držav: Italija, Avstrija, Švica, Nemčija, Norveška, Jugoslavija, Turčija in Libanon, medtem ko je francoska ekipa v zadnjem času odpovedala udeležbo. Sneg, ki je zametel vso dolino, je onemogočil vsakršno slavnostno otvoritev tekmovanja, ker v takih razmerah pač nikomur ni bilo do praznovanja. Vsi študenti, udeleženci iger so danes aktivno sodelovali pri odkopavanju hiše, v kateri je bilo 16 oseb.

Danes je bilo tekmovanje v teku. Med 32 udeleženci je zmagal Avstrijec Oscar Schultz, zmagovalec podobnega lanskoletnega prvenstva. Drugo in tretje mesto sta zasedla Jugoslovana Böhm Ferdo in Novak Janez pred dvema Italijanoma. Druga dva Jugoslovana Kaučič Mitja in Gajt Aleš sta se plasirala na 14. in 15. mesto. Danes so vozile ženske veleslalom. Zmagala je Avstrijka Klecker Trude, Jugoslovanka Hanuš Vlasta pa je na 11 mestu.

ANTIKA v slovenski knjigi

V Državni založbi Slovenije je izšlo «Zbrano delo Antona Tomaža Linharta», ki ga je uredil in z opombami opremil Alfonz Gspan.

Linhart spada v dobo slovenskega preporoda, katerega osrednjo osebnost je predstavljal baron Žiga Zois. Linhart je bil član «Akademije operosorum», tedanje najvišje znanstvene ustanove na Slovenskem. Po Zoisovem nasvetu je napisal v nemščini zgodovino Slovencev in za prvim dramskim prvencem dve veseloigri «Županovo Micko» in «Ta veseli dan ali Matiček se ženi». V zgodnjo dobo njegovega delovanja spada «Zbirka pesmi». Zbrano Linhartovo delo obsega obe veseloigri, njegov prvi dramski prvenec tragedijo «Miss Jenny Love», ki jo je napisal v nemščini in se ji pozna močan Shakespearov vpliv ter njegovo korespondenco.

Veseloigro «Županovo Micko» so prvič igrali v Ljubljani 1790. Nastala je pod vplivom veseloigre «Die Feldmühle», ki je ni le prevedel, temveč tudi ponašil. V njej je prikazal ničevost in pokvarjenost tedanjih imenitnikov ter tako segel v družbeno problematiko in utrjeval narodno zavest.

«Ta veseli dan ali Matiček se ženi» je povzel po Beaumarchaisovi veseloigri «La folle journée ou Le Mariage de Figaro». Tudi to delo je presadil na domača tla, ker ga je zamikalo zaradi svoje močne revolucionarnosti in protifevdalne miselnosti. Ker se je moral zaradi avstrijskega absolutizma tudi tam izogniti izvirnih prizorov, je v njem vse polno prizorov iz čisto slovenske problematike in okolja.

Mladinska knjiga nam je za novo leto prinesla zbirko «Pesmi Maričke Znidaršičeve: «Pesmi izpod Snežnika», ki jo je ilustriral in opremil Stane Kregar.

Znidaršičeva se je s to zbirko prvič predstavila slovenski javnosti, čeprav je svoje pesmice objavljala že pred vojno in jo po vojni pogosto srečujemo v naših revijah.

Kje so posamezne pesmi nastale, nam pove že naslov, še bolj pa pesmi same. To jim tudi daje nekak folklorni značaj. Svet Maričke Znidaršičeve so kraji pod Snežnikom in okolica Cerkniškega jezera s svojimi gmajnami, borj in burjo, ki vrši v njihovih vrhovih. Pesniški zbirki se tu pa tam pozna, da se je do svoje pesniške izobrazbe sama prikopala, kar ji moramo šteti samo v čast. Zanimajo pa jo vse bolj predmeti vnanjega sveta, ki ga neposredno dojemlje in preprosto upodablja, kot bi podajala njegovo podobo. Globlje in umetniško bolj dovršene so njene ljubezenske pesmi, ki jih tudi zbirka vsebuje.

UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI, št. 6, III. nad. — Telefon štev. 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANCISKA št. 20. — Telefonska št. 73-38. OGLASI: od 8.30-12 in od 15-18 · Tel. 73-38. Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir. Za FLRJ: Za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 din.
Odg. urednik STANISLAV RENKO. — Tiska Tržaški tiskarski zavod. — Podruž.: Gorica, Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 11-32 - Koper, Ul. Battisti 301a-I, Tel. 70.
NAROČNINA: Cona A: mesečna 260, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600 lir; cona B: izvod 3, mesečno 70 din; FLRJ: izvod 4.50, mesečno 90 din
Poštni tekoči račun za STO-ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska · Ljubljana, Tyrševa 34 · tel. 20-09, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1-90332-7. — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D.ZO.Z. · TRST